

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT ÁNDOR

Néhány szó

kamarai választásokhoz

Írta: Szabó Károly.

A Nagyvárad pénteki száma egy be-
széd közöl, amely a Kereskedelmi Csar-
nokan elhangzott a kamarai választások-
ról. A beszéd meggyőző erővel sorakoz-
tatja fel érveit azon álláspontja mellett,
hogy a kereskedőtársadalom loyálisan ha-
nyal meg ama kívánság előtt, mely jogai-
korlátlanságát csak bizonyos korlátok
engedi meg, mert „illetékes román kö-
nyomatékosan azt kívánják, hogy hu-
sán románok, huszan kisebbségek legye-
nek a választott tagok a negyven tagu kama-
rában”. Másikülben „a törvény
ad a kormányának arra, hogy ahol
nemzeti érdekből szükségesnek látja, a ka-
rai tanács tagok felét kinevezheti”.
Főleges dolog volna ismételní mind-
azt az érveket, amellyel ez a beszéd ál-
lástját alátámasztja és végül megállá-
s, hogy „Nekünk tehát egyetlen kelle-
megoldásunk van: a passzivitás, a félre-
lé, a bele nem avatkozás.” Nehogy azon-
ban a szabotálás vádjá érhesse a Csarno-
k, hivatalosan akkor is nevezzük meg
teinket úgy, ahogy nekünk kerekén
tják! stb., akkor is t. i. nem járna ered-
nyel az a szintén javasolt felvilágosító
ka, melynek az volna a célja, hogy az
illetékes köröket, akiknek nyomtatékos
nságát” nem tartjuk éppen ideálisnak,
győzzük arról, hogy a tervezett pari-
s beosztás, „nem méltányos és nem
onális, közgazdasági szempontból nem
okolt”.

Ha a kereskedelmi kamara nem volna
ttal iparkamara is, nem szólnék hozzá
z a választási mozgalomhoz, de mint
ost érdekelt a kamara sorsa, és nem tu-
olyan könnyen napirendre térni efelett,
t a beszéd, amely maga mondja — „Hi-
n ügyebár, hogy ösztintek legyünk, el-
re ez a kamara nem olyan fontos ne-
k. Mi jó származhatik belőle? Olcsó hi-
szerez? Enyhíti a vámtételeket? Köny-
adóterheinken? Egyiket sem remélhet-
tőle!”

Ha a kereskedőosztálynak csak e szük-
szabott téren mozognak egy kereske-
mi kamarával szemben táplált igényei,
kor megérttem a meghunyászkodást, ke-
k a „kalamitásokat”. De ha a törvényes
pra való helyezkedés, a választói jogom-
szabadonélés, a terror leküzdése ilyen
szélyekkel jár, hogyan lehet erre az ön-
és demagógia köpenyét reá húzni?

A cikkíró (vagy a beszéd elmondója) is
tatja, hogy az illetékes román körök állá-
sátja se nem méltányos, se nem igazságos,
se nem indokolt, miért demagógia hát az,
ez ellen a terror ellen, amely a törvény-
biztosított alkotmányos jogom gyakor-
ában gátol, vagy erőszakosan befolyásol,
ást foglalok? És nem engedem magamat
folyásoltatni csak azért, hogy az én sa-
zatommal a törvényesség látszatát ad-
n meg annak a választásnak, amelyből
pen a törvényesség hiányzik, mert a ka-
rában megszervezett érdekképviselete-

ket arra utasítja, hogy olyan kamarai taná-
csot válasszon, akikre nem tudja megnyug-
vással reabízni nagy érdekeit.

A felületes szemlélő előtt úgy fest a
dolog, mintha ez a tülekedés, vagy politikai
sikerekért, vagy pozíciókért folyna. Egyik
részről valószínű is, hogy ezek az okok is
fennforognak, de a kisebbségieknek, akik
pedig a kamarák nagy többségét alkotják, a
kamarai tanácsi tagság sem politikai sikert
nem jelent, sem pozíciót, aminek valami
hasznát vehetné.

Ellenben súlyos teher, amit a köz érde-
kében kell elvállalniuk azoknak, akiket arra
a közbizalom méltóknak ítél, itt inkább az
lesz a baj, amit a közölt beszéd is mond,
„hogy lesz-e aki elvállalja?”

Fenti soraimban említettem hogy a pa-
ritásos alapon megalkotott kamarai tanács-
ra nem tudnánk bizalommal ruházni azt a
jogot, hogy az iparosokat életfeltételeiben
súlyosan érintő ügyekben véleményezze, ta-
nácsadó testület legyen, akinek szava súly-
lyal esik a latba és a legtöbb esetben
döntő is.

Tényekre hivatkozom, amely erre a bi-
zalmatlanságra feljogosít.

Ma olvasom az Iparosok lapjából, (amit
már a Nagyvárad is megemlített), hogy a
mul: napokban tartotta Kolozsváron az ot-
tani kamarai székház nagytermében „az in-
dustriarilor si Meseriasilor Romania (Ro-
mán Kereskedők, Iparosok és Kisiparosok
Egyesülete) nagy gyűlését. Ezen a gyűlésen
többek között a következő három határozat-
ot hozták.

„Az első követeli, hogy azokat a gépe-
ket, melyeket a magyar kormány a háboru
előtt és annak tartama alatt iparpártolás ci-
men adott az iparosoknak: záros határidőn
belül szedjék el és adják román iparosok-
nak”.

„A második határozatban elvben kimon-
dotta, ugyanis a gyűlés, hogy a kisebbségi
elemek államellenesek és miután a kereske-
delmi és iparkamarai választásokon ők is
rész vesznek, ezek a kamarák is államelle-
nes alakulatok lesznek. A kormánynak pedig
nemcsak joga, hanem kötelessége is lévén
az államra nézve veszélyes egyesületeket
feloszlantni; követeli az ülés, hogy a választá-
sokat ne tartsák meg s a kamarák helyett
bizottságokat nevezzen ki a kormány az
ügyek vezetésére”.

„A harmadik határozatban azt követeli
a gyűlés, hogy iparigazolványt és
iparendélyt csak román ember kaphasson”.

Ahol ilyen súlyosan megbélyegző és a
kisebbségi nemzetekhez tartozó iparosokat
létfeltételeiben megtámadó és jövőjét meg-
semmisítő határozatot hozhatnak román
iparosok és kereskedők és ahol az egész
országban nem akad egyetlen román ipa-
ros, sem politikus, sem közgazdász, aki vé-
tőt kiáltana és megállást parancsolna ez
örületes tempóban neki iramlott oktan so-
vinizmusnak, ott joggal tehetjük fel a kérd-
ést, hogy ki biztosít minket afelelő, hogy
nem ez az irányzat jut-e túlsúlyra a kama-
rákban a mi segítségünkkel és törvényes
formák közt és mi lesz akkor, ha a kama-
rákban teszik meg azok az urak és társaik

a fent idézett és hasonló célokat szolgáló
indítványait és azok mint a kamarai ta-
nácsok hivatalos határozatai és kívánságai
lesznek a kormányhoz felterjesztve

Hi-
szen nekünk csak az a kamara lehet fontos
és kedves, amelyik a kisebbséghez tartozó
iparost is egyenjogú polgároknak ismer
és törvényes jogait megvédi, nem pedig meg-
fosztja attól.

A kamara pedig csak akkor lehet védő-
szerve a kebelébe tartozó egyéneknek és
főként a sokféle zaklatásoknak kitett kisebb-
ségi iparosoknak, ha nem engedi magát ma-
jorizáltatni és számbeli többsége kifejezésre
jut a kamarai tanácsban.

Másik eset. Városunkban van két ta-
noncotthon és egy állami fa- és fémipari
szakiskola. A tanoncotthonokat közpénzből,
a tanonctartó mesterek által fizetett havi
szerződéses díjakból tartják fenn és gyűjtött
adományokból. Mindezekhez a kisebbségi
nemzetek is hozzájárulnak, hogyan van az
mégis, hogy ezeknek gyermekei számára
ezen közintézmények kapui csukva vannak?

A szakiskola szintén államintézmény,
közpénzből tartják fenn jórésztben, ma már
ott is az utolsó kisebbségi fiukat bocsátják
útra, már újakat nem vesznek fel. Miért?

Vajjon nem éppen
ezeknek a középosztálybelieknek kellene-e
olyan tanoncotthonokat teremteni, amelyek
pótolni tudnák némileg az elvesztett művel-
tebb családi környezetet? Nem fizetné-e ki
az államnak busás kamattal az ilyen intéz-
ményekért hozott áldozatokat az, hogy ma-
gasabb műveltséggel bíró iparos generációt
nevelne, ami éppen úgy hasznos az államra,
ha azok magyarok, vagy zsidók, mintha
románok, mert produktív építőmunkájukkal
gazdagítanak az államot is. Ez volna a kibé-
lítő politika, ez az igazi konszolidáció alapja.

Azt még csak megértjük, ha nem is
tartjuk igazságosnak, hogy

a földet el kell osztani azok
közt, akik megmunkálják. De mocsoda ér-
deke az államnak, hogy saját polgárai még
iparosok se lehessenek. Nem kellene-e az ál-
lamnak inkább szeretettel felkarolnia azok-
nak a gyermekeit, akiknek szüleit az állam
juttatta arra a szomorú sorsra, hogy nem
válogathatnak nagyon azok között a pályák
között, amire fiaikat küldhetik. És ha az a
tanonc gyermekkorában magán érzi az ál-
lam segítő kezét, az bárhonnan ide tér visz-
sza, mert ezt tartja hazájának és itt haszno-
sitja tudását.

Meglátzik, hogy ez a téma nem is tar-
tozik ide, miköze is volna az iparostanonc-
nevelés ügyének a kamarai választásokhoz?

Pedig ez éppen aktuális. A kamara
nemcsak programjába vette egy harmadik
tanoncotthon létesítését, hanem arra máris
tekintélyes összeget rakott félre. Ki biztosít
minket afelelő, hogy a kamara által gyűjtött
és nagyjából részben kisebbségi kereskedők-
től és iparosoktól beszedett kamarai illeté-
kekből felállítandó akár tanoncotthon, vagy
bármilyen más ipari és kereskedelmi intézmény

éppen olyan mértékben fogja szolgálni a kisebbségi érdekeket, mint a többségieket?

Hiábavalók a biztatások, ígérek, a jószándék is hajótörést szenved egy innen, vagy onnan jövő nyomás alatt.

Mi jobban rá vagyunk szorulva, hogy számbeli túlsúllyal biztosítsuk az egyenlő elbánás valószínűségét, mint az állam! Nekünk nincsenek a kamarában semmiféle politikai céljaink és törekvéseink. Az állam viszont ezer és egy eszközzel rendelkezik a saját védelmére, amit nem is akar támadni, vagy ellene véteni senki sem. Bármikor élhet retorzióval, ha a kamara tanácsa egy házszállal is letérne a törvényesség útjáról.

Az kétségtelen, hogy a törvény jogot adott nekünk egy kamarai tanács megválasztására. Sok sérelem tanított meg minket arra, hogy ezzel a joggal úgy éljünk, hogy hasznunkra válhasson és a törvényes alaptól el ne távolodjunk. A kamarában érdekeinket biztosítsuk.

Ha ezek dacára valóra válna az a hihetetlen fenyegetés, hogy ha a parancsszóra nem deferálunk és a kamarai választást megsemmisítik, a helyzet mivel lesz rosszabb?

Amúgy törvényes formák között a mi segédletünkkel csinálhatnák azokat, ami bennünket aggaszt, emigy pedig a kormány által kinevezett senkire nem támaszkodható bizottság teszi esetleg ugyanazt, de nem a mi felelősségünkre.

Még csak pár szót a retorzióról, amitől azoknak kell félni, akik a hivatalos román jelöltekkel szemben fellépnének és azok megválasztását kétségessé teszik, esetleg meg is húsítják. Ha komolyan kell aggodni a retorziók alkalmazásától a kamarai választásokból kifolyólag, akkor ez az eset fokozottabb mértékben áll fent a törvényhatósági bizottság választásánál, mert erre mindkét fél még nagyobb súlyt helyez, mint a kamarai választásokra és több is benne a politikai érdekelttség minden párt részéről. Mégis, mikor éppen a Nagyvárad sikra szállt amellett, hogy a törvényhatósági bizottságban biztosítani kell a magyarság számbeli többségét, a Nagyváradnak, vagy mondjuk a cikkíróknak nem voltak ily aggályai, nem félt úgy a retorziótól, pedig a veszély legalább is van olyan a bizottsági tagokra, mint a kamaránál. Meg kell tehát alaposan gondolni, hogy kitegyük-e már úgy is sokszorosan próbára tett polgártársainkat a megválasztásukkal járó kellemetlenségeknek? Mert ha ez a veszély fenn áll, akkor csakugyan nincs más teendőnk, mint a passzivitás kimondása, de nem az elhangzott beszéd intenciói szerint, hogy t. i. legyen is passzivitás, meg ne is, vagyis olyan, hogy az ne legyen kellemetlen az elől említett román köröknek, „akiknek nyomatékos kívánságait” nem vagyunk hajlandók a törvényesség bélyegzőjével hitelesíteni.

Csak annak a passzivitásnak van értelme és ható ereje, amely a demonstráció jellegével bír! Amelyben a kisebbségi nemzet tagjainak hangos tiltakozása jut kifejezésre amiatt, hogy alkotmányos jogainkba való beavatkozással meg akarnak fosztani bennünket annak lehetőségétől, hogy a kamarai tanácsban számunknak és közigazgatási jelentőségünknek megfelelő arányú képviselőket válasszunk!

Ez azonban nemcsak helyi kérdés, ennek a passzivitásnak úgy van értelme, ha az országos jellegű, ha az egész csatolt területek iparos- és kereskedőtársadalma kimondja, hogy nem kíván élni alkotmányos jogával, sem mint választó, sem mint választható mindaddig, mige ezen jogok szabad gyakorlását akadályozva van!

engedje meg, hogy magyar nyelven beszéljen, mert nem bírja még az állam nyelve. — Ez itt nem hivatalos bizottság — mondja a prefektus — éppen ezért megengedhet, hogy mindenki olyan nyelven beszéljen, amilyenket tud.

Robicsek Mór ezután elmondja, hogy hus árát hónapok óta nem emelték, hogy export megnyitása óta az 20 százalékkal csökkent a forgalomban. Arra kéri a bizottság, hogy hagyják meg a régi árakat.

Barbu Romulus bankigazgató meitárlannak tartja az ármegeállítást, mert ami próbavágás eredménye mutatja, a mézár 9000 lei befektetésnél, amennyit az előző vásárolják, mindössze kétszáz és egyezer lei nyereséget tudnak kimutatni. A magyarszról leghelezebbnek tartaná, ha felszattaná a maximálást.

Fándrich Zoltán az étteremtulajdonosok egy részétől úgyis mint a mézárak legnagyobb vásárló nevében, kéri a prefektust, hogy az első tállyu hus árát ne maximálja. Ebbe a végzősök is beleegyeznek, holott nyilvánvaló, ők a legjobban érdekelték.

A prefektus kijelenti, hogy a maximális semmiesetre sem oldhatja fel.

Orás László iparkamarai elnök kijelenti, hogy nem voltak elkészülve erre az értekezletre és így nincs is pontos adat a birtokában, amely alapján javaslatot tehetnének ármegeállításra. Arra kéri a prefektust, hogy a husárak megeállítására adjon haladéktalanul öt hét csúttörteket, amikor a mézár szervezetét összehívja és megtárgyalják a javaslatokat. A prefektus ezt helyesli és megígéri, hogy ezen az értekezleten ő maga is fog venni.

Ezután a borjusz árát 36, a sertésárát 46, a zsirát 64–68, a szalonnát 66 és a húst 22 leiben állapítják meg különként.

A vendéglők árainak maximálását 25 leies menü kivételével — felfüggesztik a maximáló bizottság, arra azonban kötelek a vendéglősöket, hogy az étlap árából a viselőnek 25 százalék kedvezményt adjon.

A kenyér- és lisztárak — tekintettel arra, hogy azt a minisztérium állapította meg szeptember végéig érvényesek — a romámaradnak. A vizes zsemle árát 2 leiről 1.50 leire szállította le a bizottság, a többi péksünyek ára továbbra is 1.50 lei marad, az egy péksütemény nem lehet könnyedekagrammnál.

Ezután Benedek pénzügyi tanácsos a autótulajdonosok revíziós kérelmét elfogadja, hogy a viteldijakat a városon kívül

Feloldották a maximálás alól az éttermi árakat

Az ármegeállító bizottság ülése a prefektus elnöksége alatt

Az ármegeállító bizottság tegnap délelőtt dr. Regman Miklós prefektus elnöksége alatt tartott, melyen részt vett Peter Julian közigazgatási vezérfelügyelő is. A hivatalos tagokon kívül, a kereskedők és iparosok képviselőiben megjelentek dr. Barbu Romulus, Mönus Sándor, Orás László, Robicsek mézár, Fándrich Zoltán, Cipóth és Rakotiu vendéglősök, Goldring halkereskedő, Robicsek Rudolf, Jacobi Viktor pék, Bernát Miklós lisztkereskedő és még többek.

A prefektus üdvözölte a megjelenteket, ezután Benedek Aladár pénzügyi tanácsos Popovics vágóhídi állatorvos által a legutóbb eszközölt próbavágásról írt jelentését olvasta fel. Az állatorvos megeállítja, hogy a most érvényben levő árak mellett a mézáraknak megvan a normális hasznuk. Ajánlja, hogy a marhahús árát továbbra is 32–28–26 leiben állapítsák meg különként, minőség szerint.

A mézárakok nevében Robicsek Mór szólalt fel. Elsősorban arra kéri a prefektust,

Dorian filmszínház

Ma, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor

9 felvonásos vígjáték műsor

Teljesen új Chaplin és Zigóttó burleszkek.

Ezenkívül: Az aradi mintavásár.

Holnap, hétfőn premier 5, 7 és 9 órákor

Honoré de Balzac regénye

Az örök tűz

Történet az eletheől 8 felvonásban.

A főszerepben:

Norma Talmadge

Ezenkívül: Az aradi mintavásár.

Őszi kalapujdonságok
megérkeztek

Róth M. Utóda

Mária királyné-telep
Telefon 184

...fűrdőket — ne maximalja a bizottság.
...kérést a prefektus méltányosnak tartja
...anaximálást megszünteti.
...ándrich Zoltán arra kéri a bizottságot,
...hogy az egy lei ötven baniért vásárolt pék-
...tiletényt a kávéházak drágábban árulhassák,
...bizottság azonban ezt nem fogadja el.

Nyílt levél

Cadea-Mare város és Biharórmegye
mélyen tisztelt közönségéhez!

Magyaranyu elfoglaltságunk közepette,
...kivánjuk leróni halánkat, őszinte
...sünetünket a mélyen tisztelt vásárló
...ság minden rétege részéről, ugyszól-
...tintető formában nyilvánított hűséges
...zkodásáért, nagyáruházunk iránt ta-
...ított lankadatlan bizalmáért, melyet
...nk szemben aránylag rövid idő óta,
...n módon nyílvánított.

A ragaszkodásnak, a föltétlen biza-
...nak ez a frappáns megnyilvánulása
...magas kitüntetés, melyet a gondos
...kedő kell, hogy mindennek fölébe
...tessen.

Az időn tehát mélyen tisztelt, mindenkor
...rabecsült vásárló közönségünk részére
...n leghálásabb köszönetünket kifejez-
...ni nyílt közvetlenséggel kijelentjük,
...s szerint minden adandó alkalmat meg-
...zni kívánunk abban az irányban,
...előlegezett bizalmát a végtelenségig
...ssuk.

Drömmel jelentjük, hogy már a leg-
...lebbi időben alkalmunk fog kíná-
...ni arra, hogy minden egyes nagyra-
...tult vevőnknek, bevásárlása alkalmával
...mes megelégedéssel szolgálhassunk.
...egyszermind van szerencsénk kö-
...ni, hogy a legújabb őszi- és téli udon-
...k, párisi, londoni és bécsi divatminták-
...ugymint: női- és férfi kabátsszövetek,
...kosztümszövetek, női pongyola-sző-
...k, kabátseleymek, ruhaseleymek, jem-
...kelmek, továbbá az összes kelengye-
...zerelési cikkek már raktárunkra érkeztek,
...ok eladását megkezdtük.

Kovács Testvérek
nagyáruház, fas-passage

Jegyesek figyelmébe

de azokéba is, akiknek
még jegye nincs, ajánljuk
első ideai 6 felvonásos

Zigotó

burleszk szenzáci-
ónkat, amely látható az
Atlantic nyári
és Apolló
mozgóokban

Tárgyalja a Népszövetség az erdélyi telepesek ügyét

A genfi Népszövetség ülészakán meglehe-
tősen lassan peregnék le az ügyek. A Mossul-
ügy vitája foglalkoztatja sokáig a Népszövet-
séget. A tegnapi ülésen Briand elnökléte alatt,
az erdélyi telepesek ügyét, azoknak ismeretes
panaszait tárgyalták, de részletek ezideig még
nem érkeztek. Bizonyos az, hogy a jövő héten
a magánoktatás kérdése kerül megvitatás alá.
Ezen az ülésen, — mint ismeretes — Petrescu
Comnen fogja képviselni Romániát.

A Mossul-ügy vitában Tervik török kül-
ügyminiszter válaszolt Ameri angol gyarmat-
ügyi miniszter előterjesztésére és kijelentette,
hogy ez ügyben nem enged semmiféle kisebbségi

vitát. Szakértői bizottság jelentése szerint Mos-
sul Irakhoz csatolandó, mert száz év óta kurdok
és nem törökök lakják. A bizottság megállapi-
totta, hogy a lakosság csak 3 százaléka török.
Mossul kereskedelmi és gazdasági érdeke is
Sziíria és Bagdad felé irányul. A török minisz-
ter kijelentette, hogy nem hajlandó a Mossul-
ügyben semmiféle kompromisszumot kötni. Ha
a Népszövetség fenn akarja tartani Kelet béké-
jét, úgy respektálnia kell a török álláspontot.
A gyarmatügyi miniszter sem hajlandó koncesz-
sziókat adni az ügyben. A Népszövetség idő-
nyeréséért új bizottságot küld a helyszínre ta-
nulmányozás végett.

Női védője lesz Reinitz Jakab

Mint ismeretes, szeptember vége fele tár-
gyalja a nagyváradi ítélőtábla másodikok Re-
nity Jakab nagy pörét. A szimpoták olya-
nok, hogy a nagyváradi táblai tárgyalás még
érdekesebbnek ígérkezik, mint a szatmári fő-
tárgyalás. Számos új adat, körülmény bővíti ezt
a monstre-gyilkosságot és különösen a védelem
tartogat olyan adatokat, melyek — mint arról
értesülünk — meglepő és új fázisba tereli az
országos érdeklődést kisért Reinitz-pert.

Kétségtől csak fokozza a per iránti nagy
várakozást az a körülmény is, hogy Simonca
György dr mellett

még egy női védőügyvédje is lesz Re-
nity Jakabnak.

Ez a női ügyvéd Margaréta Harsu-Ma-
taescu asszony, a szatmári Casa Nostra al-
igazgatójának a felesége. Nem kezdő és most
vizsgázott fiskálisnő, hanem külföldi és buka-

resti egyetemeket járt kiváló jogász, első-
rangú kriminológus, akinek a bukarosi bírósá-
gok előtt, különösen bűnügyekben voltak már
nagy védői sikerei. A szatmári ügyvédi kama-
ránál ugyan nemrég vettette föl magát Harsu
Mataescu asszony és azt a feladatot, hogy a
váradi férfi kollégája mellett ő védje Reinitz
Jakabot az itteni táblán, különösen am-
nája és az adatok egész arzenáljával készül föl.
Két ízben meg is látogatta már Reinitz-t a
szatmári fogházban és a női ügyvéd nem akar
kevesebbet, mint hogy

az egész világ előtt a váradi táblán re-
habilitálja Reinitz Jakabot.

Az újságírók előtt kijelentette a női ügy-
véd, hogy a rengeteg aktasomó tüzetes áttanul-
mányozása után arra a meggyőződésre jutott,
hogy a gyilkosságért elítélt Reinitz ártatlan.
Hogy ez valóban igaz-e, majd a táblai tárgyalá-
son fog eldőlni.

A Magyar Párt passzivitásba lép az iparkamarai választásokra

Kolozsvárról telefonálják: Itt az a hír
terjedt el, hogy a Magyar Párt a mezőgaz-
dasági kamarai választások alkalmával a
pártot ért méltánytalanságok miatt passzivi-
tásba lép.

Tudósítónk felkereste a Magyar Párt
egyik vezetőjét, aki kijelentette, hogy a
pártban tényleg visszatetszést keltett, hogy
a kamarai jelöltek listájának összeállításá-
nál a pártot méltánytalanság érte. Arról

azonban, hogy a párt passzivitásba lépjen-e
az iparkamarai választásokra, csak az elnöki
tanács szeptember 12-iki ülése fog határozni.

Kolozsvárról jelentik: Gyárfás Elemér
dr, aki a Magyar Párt megbízásából infor-
mációt kért a kamarai választásokat illető-
en, kijelentette, hogy amennyiben a magyar
kisebbség érdekeit és a magyarság szám-
arányát nem látják biztosítottak, nem riad-
nak vissza a passzivitás gondolatától.

Kiáltvány a csikmegyei székelyekhez

Kolozsvárról jelentik: A Magyar Párt veze-
tőse ma a következő kiáltványt intézte a csi-
ki magyar választókhoz: „A csikmegyei Ma-
gyar Párt alelnökének a központhoz tett jelen-
téséből örömmel veszünk tudomást arról az ál-
lástól, amellyel a csik székelység a
mezőgazdasági kamarai választások napját és
alkalmát olyan emlékeztetéssé tette. Megértettük
utasításainkat, amelynek fogva, ha nem is te-
kintjük a választásokat politikai jellegűeknek,
figyelemmel kell lennünk arra, hogy a kamarai
választásoknál az értellenség és huzavona elle-
nére becsületes akaratnyilvánítások kifejezés-
re jutott. Áldjon meg az Isten benneteket azért,
hogy ti az áprilisi szenátorválasztás idején el-
szenvetett brutalitások emlékeivel is erősek
tudatok maradni. Ez az erő nem szabad, hogy
gyengüljön most sem, amikor ujólag szükség
van rá.”

* A Wiener Messe hivatalos tudakozó és
igazolványkiadóhelye a Menetiügyiroda,
(Orsolya-zárda-épület.)

Ne csináljon adósságot!

sokféle, amikor minden ruházati,
háztartási, kelengyelé, szőnyeg, és
egyéb textilárú szükségletet csak

egy helyen, egy számlára
20 heti vagy 3 havi

részlet- fizetésre

vásárolhatja meg, a

HELLAS r.-t.

áruházban. Oradea-Mare
Avram Iansu (Kossuth-u.) 14. Telefon 960.

Teljes női kelengyékát a legolcsóbban és
legkedvezőbb részletfizetésre szállítunk.

Meghívásra dús választékú minta gyűj-
ményünkkel mindenkit meglátogatunk. —

Torna cipők

kiarúsítás miatt mélyen le-
szállított árban kaphatók

HAAS
LIPÓT LINOLEUM

ORADEA-MARE

Bulevardul Regele Ferdinand 5. szám.

gyári fő-
raktárába

Torna cipő:

31-től 35-ig — — Lei 125

36-től 42-ig — — Lei 152

43-től 46-ig — — Lei 175

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

Kritika csodabogarai

Írta: P. Gulácsy Irén
(Folytatás.)

Az erdélyi irodalom után most már a kritika is eljutott oda, hogy bírálat tárgyává lehet, sőt kell is végre tennünk. Művelői érzékek maikat kötelezve a noblesse oblige által meggarra a figyelmes meghallgatásra, amilyen nosse oblige-al az írók kénytelenek elkönny minden esetben az ő bírálatukat. Nem égett emberek kiáltoznak itt, hanem őszinte, hűlő szándékú munkásai az erdélyi irodalomnak akik magasabb célok előtt való hódolásokuknálépp elég bizonyítékát adták már akkor, amikor — kilátások és kecsegtető remények előtt — az erdélyi kultúra ügyével magukat kötelezték.

Az erdélyi irodalmi és kritikai viszonyok már föltártam. Rámutatam a kritikusok nyílt ellenőrizhető hibáira is. De nem maradtak adós annak kifejtésével sem, hogy a fogadtatóságai magának a kritikának.

Első kifogásom az erdélyi műbírálat ellen az, hogy a tönusát illeti. A műbírálat maga is irodalmi műfaj s mint ilyen, megköveteli ugyanazt a stílusbeli előkelőséget, ugyanazt a műveltséget, csiszoltságot, mint bármely más költői számbavételre igényt tartó írásmunka. Valahol például francia lapokat forgatott, megcsinált megütközhet rajta, hogy milyen más hangja ezeknek a műbírálatoknak, mint a miunknek. A legmesszebbmenő udvariasság, a leggyáság előékeny módon de parler-ek jelzik őket. S azokat a kifogásokat is, melyeket esetenként felhozunk, a legérzékenyebb figyelemmel úgy öntik szövegbe, hogy még a legvetőbb bírálat se érinthesse az írók szégyenében. Száz százalékos, úgynevezett "lecezes" kizárt fogalom a francia sajtóban. Ezzel azonban az erdélyi műbírálat mintha éppen a színtel nyereséget tűzte volna ki elérendő célként. Igen gyakoriak az íróval szemben elkövetett tiszteltelenségek, sőt gorombáskodások, nem egyszer került már kezem közé olyan kritikák is, melyből ordított a célzat: az író szégyenét az olvasóközönség előtt guntyárgyává válni.

Hát kérem! Az az író, aki — még legelső jöl sikerült művével is — komoly szellemi munkát végez, s aki — tegyük hozzá — a kevéske kecsegtető anyagi javakért, inkább a kevéske etikai kötelességértől hajtja el ezt a munkát: mindenre inkább rászól, mint hogy viszonzásul meghurcolják, pellené állítsák, vagy köznevetség tárgyává tegyék. Valamire való kritikának minimális kelendő az, hogy a megbírált személytől teljesen vonatkozott legyen. Nézzük ennek az alapvetőnek nálunk való gyakorlati alkalmazását.

Egy műbírálat, melynek szerzőjét s színtel alányát elhallgatunk, többek közt a következő kitételeket tartalmazta:

"— (a műben) található minden, mint a boltban: magánfilozofálás, saját-hiba, (?) zsenizés, szuggeszció, székelygulyás és zsenilitás."

"A bűn után bög — — ha talán nem is an arcátlan formában, mint ahogy Anale France(?) teszi."

"Lémája és tendenciája izléstelen. Sty... csapnivaló. A könyvben kétségkívül a piros a legkifogástalanabb" stb.

Ime a kritika, az erdélyi kritika, mely elszette lába alul a talajt, mely felülbírálatlanában, megnyesetlenségében az önkényességig burjánzott! Ime a tiszteltelenségek és mutalítások halmaza, mely ma az erdélyi műbírálatoknak — sajna — zömét jellemzi! Szad-e ezt a hangot irodalmi munkában használni? És vajon mit szólnának a kritikusok akkor, ha megbíráltjuk merne munkájában ilyen bussal élni. Megengedett dolog-e, egy verejkes termelő munkával, talán az éjszakai pihenő egyáamolásával, nyugós anyagi gondok terhe mellett készült művet a sarki vegyes-kereskedés komolytalan hasonlatával méltóságában en mélyen megálalni? És hol itt a tárgyalás igazság? Mióta vezetendő az író művészeti harszánlájára a könyvében — bizonynal leggyobb bosszuságára — mások technikai munkája, illetőleg gondatlansága folytán becúszott jótöhibá? S aztán szabad-e kritikusnak olyan

homályt-hagyó kifejezéseket használnia, mint amilyen a: »szinészötlek? Mi az, hogy »szinészötlek? S mióta különbözik meg az ötlek, az embergondolat: foglalkozási ágan szerint? S a tehetség-tiszteletről ugyan milyen fogalmak lehetnek annak, aki a zsenialitást a székegygulyással fogja egy kalap alá? »Bűn után bög«, »Arcátlanság«... Azt hiszem, a durva kifejezések kommentálják eléggé önmagukat. Még csak az a kérdés, hogy lehet-e bármely téma »izléstelen.«

Alig hiszem, hogy ellentmondással találkozzom, mikor azt hangoztatom, hogy a művész számára a témaválasztás teljesen szabad. Nincs izléstelen téma, legfeljebb izléstelen kidolgozási mód, ordító erotika lehet, megfelelően stíluskitittel. Ez esetben azonban a munka ponyvára való, nem pedig komoly műbíráló méltó tollára. (Hozzátehetem, hogy a fölvetett munkával és írójával kapcsolatban erről szó sem lehet.) A felhozott példa nem áll elszigetelten. Napról-napra hemzseg a sajtó hasonló »bírálati« kiruccanásoktól, melyeket persze a terítékre került íróknak — ha fogcsikorgatva is — de illik némán, zokszó nélkül tűrni, különben abba a látszatba keveredik, mintha kápalóznék a bírálat verdiktje ellen.

Van azonban más szempont is, amelyből nézve az erdélyi kritika bírálat tárgyát képezheti. S ez az érthetőség szempontja. A műbírálatnak eleme kötelessége a világos érthetőség, áttekinthetőség és szabatos mondatok. Ezzel szemben a kritika nem ritkán termel ki ilyen csodabogarakat:

»az erdélyi kétségkívül okos, világos mondanivalókkal megtűzdelt(?) ember s zugpoétákhoz alig hasonlítható.«

»érthető lesz, ha pár fejlettebb igényű(?) gondolatot érzünk(?) s ellene bírálatként felhozunk.«

Vagy:

»Költemény szerint a ma poétája nem csak vígalmi lény(?) aki rapszodikus imagináriusait a kacéréség millió formáival tetszés szerint illesztgetheti. Aki igazán poétának akarja magát elkötelezni, a rapszodiát kötött formáiban is bele kell, hogy illessze az átkívánt szellemi magasztal összes formáiba, egy kitűzött hit félre nem érthető magányain.«

Vagy:

»Költeményeiben szemellátható két lábuság(?) van«... stb.

Kérdem, először: Mi az, hogy: »megtűzdelt ember? És miért: ember? A bírálnak semmi köze az emberhez, a munka írójának személyéhez, csak az elértettségéhez, vagy sem? Homály és homály. De még ha csak homály lenne! Vannak itt egyenes képtelenségek is. Mint például az az állítás, hogy a bíráló »fejlettebb igényű gondolatot érez.« A gondolatot az agy kitermel, ám ez a kitermelés nem jár érzéssel, csak tudattal. Mire hát — bírálatban — az ilyen konfuziók? Az íróknak mint »vígalmi lényeknek« két-lábuságához — már igazán nincs s nem is lehet szavam. Mint ahogy nem köteles megérteni s utánaigazodni az íly módon »megbírált« író sem. Az efajta bírálatok hovatovább az erdélyi kritika teljes tekintély és hitelvesztéséhez, csúdféhez, nem pedig eredendő célja és kötelessége eléréséhez vezetnek.

Eladó ház

A Str. Brătianu (Szániszló-utca) 51. számú ház azonnal birtokbavehető 4 szobás lakással, konyhakerettel eladó. A közelebbi feltételek dr. Imrik Gusztáv ügyvédnél Gen: Berthelot (Sal Ferenc)-utca 17. tudhatók meg. — Közvetítők kizárva.

Schöberl-ágyak

készen és megrendelésre kaphatók 3500 Leiert
ART KARPITOSNAL
Strada Cosbuc (Szalárdi-utca) 9. Rosenzweig-palota Minden e szakmába vágó munkák legszolidabb árban és felelősség mellett készülnek.

Nagymennyiségű finom színes férfiingek majdnem félárban kerülnek eladásra Weisz és Kardos Központi áruházában, Bul. Reg. Ferdinand sarok Moskovits-palota

* Bolgár fakereskedő telefonja 859. sz.

Butortermelők figyelmébe!

Uj furnir
nagykereskedési nyitottam a Bul. Reg. Ferd. és Str. Brătianu (Szániszló-utca) sarkán. — Állandóan dus választékban tartok bel és külföldi furnirokat és enyvezett lemezeket.

Kans Lajos

Festékek lakkok, vegyi termékek, háztartási cikkek, nürnbergi ecetek legjobb és legolcsóbb be- vásárlási forrása:

Schönzweigés Beer

nagyáruház, Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 13. Amerikai és görög szivacsok közvetlen behozatala. Anlin-festék gyári lerakata. — Ruha-festék különlegesség

Linoleum

Haas Lipót

legnagyobb linoleum és szőnyeg különlegességi áruház. — Főlerakat:

Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferdinand 5. Lerakatok: Cluj, Timişoara.

Mélyen leszállított árak!

felöltőszertű gummikabátok

legnagyobb választékban, elegáns fazonban 900.-tól

Viaszos vászon

prima minőségű gyönyörű mintákban

80 cm. széles mtr. — — — 100.—

100 cm. széles mtr. — — — 125.—

125 cm. széles mtr. — — — 145.—

Bőrvászon

kárpitosok, kocsigyártók, könyvtörök részére nagy választékban, 115 cm széles 115.— Leitől feljebb

Linoleum

szébbnél szébb mintákban

70 cm széles mtr. — — — 135.— Lei

90 cm széles mtr. — — — 170.— Lei

padlóbevonásra mintázott nagy parkett-linoleum

200 cm. széles, négyzetméterenként 237.50 Lei

Kapható 250—300 méter szélességben is.

Szőnyegek

Strapa futószőnyeg 70 cm széles — — — 96.—

" " 80 cm — — — 139.—

" " 90 cm — — — 169.—

Agyelő szőnyeg „Boucle” — — — 125.—

Ottoman takaró „Karamani” — — — 1600.—

Két oldalt használható ebédőszőnyeg

nagyon szép mintákban 200x300 — — — 1730.—

Ezenkívül nagy választék függönyben, fali szőnyegben, lábtörők, mindenféle gummi-árak, tornacipők, sárcipők, játékaruk, gumilabda stb. stb.

Eladás nagyban és kicsinyben !!

BERETVÁS PASZTILLA a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

Nagyvárad – Potemkin-város!

Látogatás a külváros utcáin

Ha idegen jön Nagyváradra, el van ragadtatva a várostól és ha idegen lapokban cikk jelenik meg Vádról, akkor abban bizonyosan a Körös-parti Párisról emlékeznek meg, melynek főutcáin gumnikerekű elegáns kocsik futnak végig, utasai csak pompás, gazdag üzleteket, szaladó villamoskocsikat láthatnak. Igazi, nagyvárosi-arcu utcát. A szép kávéháztól övezett teret valamennyi leírásban elegáns, kokett asszonyhoz hasonlítják és megírják, hogy ragyogó ékű kávéházai, meg az építőművészet remekében készített színház díszítik. Az idegen legfeljebb még a Piata Uniriit (Szent László-teret) látja kellemes szízsínű virágaival, esetleg éjszaka kihajtat valamelyik vendéglőbe a szőlőhegyre és hajnalban a gyorsvonaton elutazik. Ha a látogató hivatalos ember, akkor meg beültetik a város kényelmes autójába. Megnézi a városháza elegánsan festett falu és művészi értékű képekkel díszített hivatalszobáit. A Félix-fürdőben ebédel, vagy vacsorázik a vendégszerető város kontóján és a legkellemesebb benyomásokat szerezve utazik el.

Idegenben jó híre van Nagyváradnak, de az idegen nem tudja, hogy amikor idejön Potemkin-falakat túl elébük Várad. A cárt megtévesztő egykori zseniális orosz tábornok sem csinálta ötletesebben, mint ahogy ez a város épül évtizedek óta!... A főutcája és egy néhány forgalmasabb utca csatornázza és világítja, kápráztatják a beavatatlant, de már az első mellékutca olyan siralmas képet mutatnak akár szépségzeti és közlekedési oldalról is nézzük, hogy emellett szó nélkül elmenni lehetetlen.

Nem tudjuk, hogy azok, akiknek kötelességük volna, nem ismerik-e ezt a várost, vagy tudatosan szemet hunynak, hogy ne lássák ezeket a tarthatatlan állapotokat.

Mi végigjártuk a külvárosokat és mondhatjuk esztétikai élvezetet nem nyújtott ez a séta. De egyszer már törődni kell ezzel is. Néhány cikkben be fogjuk mutatni azt is, ami a Potemkin-falak mögött látható. Nem lesz kellemes olvasmány, de talán annyit elérünk vele, hogy végre majd komolyan gondolkodnak arra a város vezetői is, hogy elvileg állapokat teremtsenek! Mert a mai bizony nem az!!

A villamos C. kocsija végig fut a Calea Victoriei (Kolozsvári)-utcán. Ott szállunk le, ahol a Viz-utca torkollik, mert a tulajdonképpeni külváros már itt kezdődik. Legtöbb is, ha az elhanyagoltság fokozata szerint osztályozzuk. Még jóval előbb, de ezen a részen vannak a Deák Ferenc-utca mellékutcai, amelyek nincsenek csatornázva, de ezekkel csak akkor foglalkozunk, amikor a város belső területén haladunk végig...

A Viz-utca nincsen kövezve. A külvárosban is meredek hajlású utcán nagy gödrök teszik lehetetlenné, hogy a kocsik még jó időjárás mellett is az utcába bemenészkedjenek. Ahogy egy kis eső esik, az egész utcán feneketlen sár van és azok a szerencsédien emberek, akik ezekbe a házakba szorultak, csizmát húznak, mert még arról sem gondoskodott a város, hogy legalább a házak mellett lerakasson egy sor téglát és így megközelíthetővé tegye a házakat.

A legkomikusabb, ha az ember arra gondol, hogy ennek az utcának a háztulajdonosai utcaseprési taxát fizetnek. Nem

hisszük, hogy ebben az utcában valaha is járt volna utcaseprő. Ha pedig járt, hát rosszul tette!... Ott hiába seper itelelnapig is!!

Hasonló állapotban vannak a Str. Cristinei (Krisztina-utca) és a Str.-Carol (Károly)-utca, amelyek kivezetnek a Cheul Valenteza, a (Velence-partra). Istenem Velence-part. Ha ezt a velenceiek onnan Olaszországból látnák. Ezt a partot, ezt a házsört és mellette az utat, amelyen életveszélyes járni nyáron a por, télen a feneketlen sár miatt!... Viszont az tény, hogy ezen a Velence-parton van vízvezeték és van csatorna is alatta. A villanyvilágítás, az gyenge! Csak nagy távolságokra vannak a lámpák elhelyezve és jó, ha minden második ég.

Tehát a jobb oldalon! Első a Bástyautca. Csatornázza nincsen. Kövezve nincsen, még csak kőröskövel sem. Az utca közepén le van szórva egy csomó éles kő, azzal a célzattal, hogy majd az arra haladó szekerek beletapossák a sárba és így egyszer majd tűrhető lesz rajta a járás. De ki akarja rongálni a szekérét. A kocsik feltérnek a járdára, vagyis az utca azon részére, ahol a járda szokott lenni. Itt végig van rakva egy sor kő egy méternyire a házaktól. Ezen belül van a járda, vagyis nincs a járda, hanem van sár, meg por. A szekerek még ezt is felvágják.

Innen a Str. Horia (Bástyautca) érünk. Ez alatt van esővíz-csatorna, de a szennyvíz minden házból kifolyik az utcára. A házak kétoldalt vizszaltonul szűrők a reájuk telepedett vastag portól. Az utca közepén, ahol az út szélesebb, vizszaltonul egy nagy darabon be van növe füvel. A füvön egy csomó félig meztelen gyerek verekszik és egy kecske legelészik. Mintha ennek a kecskének nevelte volna a városi tanács ezt a füvet... Jön egy szekér, azt a fűfoltot szépen kikerüli, de a szekértől megijed a kecske és vágatni kezd. Futás közben felborít egy gyereket. A csöppnyi kis ember hangosan sír! Olyan siralmas itt minden...

Tovább! Str. Vasile Lucaci! Dűledező házak! Benéznek az egyik ház ablakán. Akkor szoba, mint egy nagyobb telefonfülke. Az egyik sarokban kis bölcső. A gyerek sír, mert nem tud aludni. Eppen a feje sűt egy napsugár. A napsugár nem az ablakon tűz be a szobába, hanem a mennyezeten kereszttül. A házban ugyanis csak részletekben van tető. Ezek a részletek is sok helyen le vannak tagadva.

Nehéz minden utcánál újból megírni, hogy csatornázatlan, rossz a világítása, sár, por.

A Str. Fabricelor (Gyár-utca). Ez már sokkal látványosabb. Az út közepén nagy széles tócsa. A házak visszatükröződnek benne. A pocsolva közepén négy kis gyerek játszik a sárban. És a legközepe egy nagy kőver dísznő rőfő. Milyen elégedett egy ilyen külvárosi dísznő. Egy kisleány még meg is vakarja a fületét. Hálából, hogy nem kergeti ki őket a vízből.

Talán az egész városban nincs annyi gyerek, mint ebben a negyedben és valamennyi a piszokban, a pocsolókban fet-

reng, vagy a porban játszik! Városi gyermeknevelési és higiéniai program?!...

A 6-os számú házba a Gyár-utcan néztek. Most már látom, honnan kerül el a rengeteg szennyvíz, ami azután kifolyik az utcára és pocsolókba gyűlve, dögletet tesz a levegőt! Ebben a házban épp nagymosás van és a szappanos víz csúszik a kapu alatt. Az udvaron nagy trágyadomb. A háztulajdonos gazdálkodik és gyűjti a földre a trágyát. A gözőlő trágyadomb legközepe egy félig meztelen gyűjti! Igen, el kell hinni, egy gyerek! Igen, lesz ebből ember?

A 23-as számú ház be van dölve. Sőt elképzelni, komolyan, szabályosan van dölve. A ház előtt egy halom leomló vályog. Azon átépkednek az emberek gerendák alatt. Igen, mert a falat hávékony gerenda támasztja, hogy ez a rakás ne düljön. Előtte gyerekek játszanak, ez a külső fal meggondolja magát, (a barm régen meggondolta) és kidől, hát totosan agyonüt egynehány gyereket!

A falon ablak van és az ablakon csipkefüggöny. Még a végén kiderül, ebben a roskadozó házban laknak?!

A Szent György-utcan végig van csosolya. Csatornázás, kövezés nincsen. A szak végig vízesek és salétromosok. Ebben egészséges ember nem maradhat. A 4-es számú ház telkén, az utca felé ócska magtár van, de az udvarban egy ves csinos kis kastély van. Mint a vi kastélyok. Csak ennek a vakolata leomla és a falon jól látni, hogy milyen gasságig szivódott fel a víz. A tetőn széljelző dísz, rajta évszám: 1901. Ez a szonót éves ház elég komiszul néz ki. Ezen utcában nem ment volna így tönkre. itt?!

Arra jön egy postás. Megkérdelem ki a ház?

— Nem tudom én, még nem régen írtam itt a leveleket!

Jön egy szekér és olyan port vert, hogy menekülni kellett ebből az utcából. Nem szeretnék ezen az utcán éjszaka találkozni haragos emberrel!...

Azt hittem, hogy ezzel a városnegyeddel végzek egy cikkben. Nem lehet! Foglaltam fogom a leírást.

Bőrbutorok

hencerek, valamint ruganyos ágyak, betétek. Kapható és megrendelhető előrendű minták szerint.

Kovács József kárpitosnő Strada Alea Emanuel Gojdu (Deák Ferenc-utca) 1

Eladó National Kasszák Siem Beld Mare, Strada Avram Iancu (Kossuth-utca) 18, szá

! ! ! ! ! ! ! !

Ideal cipőkrem kapható a Mihai Viteazul (Nagy piac) elárusítóhelyen és Strada Avram Iancu (Kossuth-utca) 9, szá

Kepes Erzsébet és Kornfeld Blanka

Str. Vlahuța (Szt. János-utca) 2 alatti kalapszalonnájában színes modell bárszék- és kárpitos-alkatások

Alakítások versenyen kívüli olcsó árban készülnek

ROTH

CSIKFÁRUKÁZAS
SAS-PASSAGE

Feloszlik, az összes árukat igen olcsón eladunk

Születésnapján menjen az orvosához

z egészségügy emelésére — bár lassu lépéssel — de nálunk is történik egy néhány kezdeményezés. Az alkohol-elleni küzdelem innen-ebbent a szesztilvány javaslatának megvalósulásánál indult ki.

rös propaganda folyik, különösen a falvakban az alkoholizmus ellen, de sajnos ennek is megvan a maga hátrányos rugói. Annál nagyobb gondot fordít azonban az állam a kórházak, klinikák, szülő-otthonok felállítására, a kórházak szanatóriumok istápolására, noha a legalább is egyenrangúan szükséges intézkedések az iskolákkal. Lépten-nyomon találunk esetekkel, hogy a felsőbb hatóságok iránymutatására — iskolákat, kollégiumokat — nemcsak a kisebbiségektől, más helyen pedig, hogy a kisebbiségeket kötelezik olyan intézkedésekre, mely mindenképpen az állam feladata volna. Csak azt nem halljuk, hogy a legalább is a legkritikább — hogy az állam, mondjuk Erdélyben, új kórházat, szanatóriumot, tüdőbeteg-gondozót épített, holott a statisztikailag megállapított, hogy Európában a Románia vezet a tüdőbetegségek elterjedtségével. De nemcsak, hogy nem építettek egészségügyi intézményeket de a meglévőket is elhanyagolják, külső és belső forrásokban nem fektetnek elég gondot arra, hogy a mai modern higiénikus követelményeknek megfelelően. Európa majdnem minden országa állama részesült a Rockefeller-ajánlatból és tudunkkal Románia is kisebb költséggel. Minden máshol ezt a pénzt kórházak, klinikák létesítésére, vagy hasonló intézmények fejlesztésére fordították, csak nálunk nem.

Valahogyan innen ered, hogy a közönség szíve, rossz és ragados szokásként ezt a szesztilványt — a maga egészségével szemben. Napokban érkezett haza külföldi utjáról egy fiatal névű és előkelő ember, aki egy időben foglalkozott egészségügyi problémákkal, de nem orvos, ezen a téren számos cikket írt, esztendővel ezelőtt pedig lelkes propagandistá volt minden humanitárius akciónak. Az ő városi ur Angliában járt és ott azt tapasztalta, hogy

ott az emberek nemcsak akkor mennek orvoshoz, ha betegek és segítségre van szükségük, hanem egészséges állapotban is megvizsgáltatják magukat, hogy az orvos már csirájában elfojthassa a keletkező betegséget.

Amerikában is — mondotta — ez a szokás, ott azonban az életbiztosító-társaságok kezdeményezésére honosították ezt meg. Ezeknek a társaságoknak érdekük, hogy a tagjaik mennyi ideig éljenek és ezért ők adták ki a jelszót: Születésnapján vizsgálta meg magát orvosával.

A közegészségügyi szempontjából eléggé felbecsülhető annak a fontossága, ha az emberek a maguk egészségét illetően megelőző intézkedéseket tesznek. Senki sem tudhatja, hogy szervezete milyen betegségek csíráit hordozza, ezt leginkább alapos orvosi vizsgálat állapíthatja meg. Tudjuk, hogy a ma ismert betegségek nagyjából olyan, amelyet ha kellő pillanatban felismernek, megelőzhető. Nem kell féltőre utalni, mint azokra a statisztikai adatokra, amelyek kétséget kizáróan bizonyítják, hogy

a vasúti szerencsétlenségek tekintélyes száma azért is történik, mert a más emberek életére oly fontos órhelyeken álló vasúti tisztviselők eddig fel nem ismert tisztviselésben szenvedtek.

A mai gazdasági helyzetben ugyan az emberek csak abban az esetben mennek el orvoshoz, ha már súlyosan rosszul vannak. De a karékoskodásnak ezt a fajtáját nem szabad elakorolni és végre rá kell jönni arra, hogy az egészség a legnagyobb kincs. Ennek felismerésére nincs szükség különös meggyőzősre, ezt mindenkinek éreznie kell és ha a jót megfelelően kezeli a kérdést, úgy hamarosan megtörténhetik, hogy nálunk is szokássá válik, hogy minden ember a születésnapján

felkeresi az orvost és alapos vizsgálatnak veti magát alá.

Ebben az ügyben kérdést intéztünk egy nagyváradai orvoshoz is, aki ezeket mondotta: — Nem akarok ehhez a fontos de szinte kézenfekvő kérdéshez hozzászólni, mert akadnának esetleg olyan hiszemű emberek is, akik félremagyaráznak a dolgot és olybá vennék, mintha az orvosok ezzel önmaguknak akarnának reklámot csapni. Pedig az amit én mond és amelynek létezéséről én is hallottam, tény és lényegében a világ legtermészetesebb és kézenfekvőbb dolga. Hogy az ember önmagára, az egészségére, egész munkaenergiájára és jövőjére fordítson több gondot. Nem ma, de már évtizedekkel ezelőtt adták ki a jelszót, hogy minden ember, legalább egyszer esztendőben keresse fel a maga megbízható orvosát, vizsgáltsa meg magát, mert akárhányszor lappangó betegségek jut tudatára, amit idejekorán még el lehet folytatni, de később esetleg már nincs semmiféle orvosi segítség a baj megakadályozására.

„POSTÉNY”

„Ditsértetik a tagoknak szagátában, zsugorodásokban, elesésekben, reszkésekben, tispó fájdalomokban, régi sebekben, köszvényekben, görtsben 's a'.”

Igy ír Pöstyénről Magda Pál, a soproni evang. főiskola tanára, 1819-ben megjelent geográfiai munkájában. Megdicséri egyuttal gróf Erdődyt, hogy szép nagy épületeket emelt a vendégek és betegek számára.

Változnak az idők és velük változunk mi is. A két épület, amelyről tudós Magda Pál megemlékezik, ma is teljes épségben áll (a fürdőszálló és a régi fürdő), amde már szerényen huzódnak meg a közben létesült paloták árnyékában. Ellenben Pöstyén világhíres iszapja ma is épügy „ditsértetik”, mint 100 esztendővel ezelőtt. És megmaradt az a csodálatos kapcsolat is, mely fölött Magda professzor ur elmélkedik, hogy „a mint a Vágnak vizei megáradván felemelkednek, azon mértékben a földön víznél melegebbé is nevezkedik, a '35-dik grádusig' a '60-dik grádusig.”

A régi jó időkben persze el sem tudták képzelni, hogy melegfürdőket máskor is lehessen használni, mint nyáron. A beteg végigszendvedte az őszt, telet és a tavaszt is, hogy aztán június-júliusban gyógyulást találjon a csodás hatású meleg forrásokban, — ha még nem volt késő. Ma már nem vagyunk ilyen türelmesek. A modern beteg hiába vigasztalná, hogy majd „szezonban” használhatja a pöstyéni kúrát. De hát minek is szenvedjen fél éven keresztül a köszvényes vagy rheumás, ha bármikor vendégkeretű hajlékot talál Pöstyénben, meg hozzá milyen fényes! A Thermia Palace tulajdonképpen egyenesen az őszi és téli kúrák számára épült. Talán azért is sikerült oly meleg intézményt varázsolni a források fölé, mert a tervező előtt a tél fagyja lebegett, az ellen akart hivatagó védelmet nyújtani a Thermia díszes és mégis oly otthonos termeiben. Miért féljen a beteg a hidegebb évszakoktól, ha módjában van szobájából azt folyosón keresztül hálóköztömbben eljutni az iszapfürdőkhez? Ösapánk persze ilyen kényelemlől nem álmodtak.

A Thermiát természetesen nem tudja mindenki megfizetni, habár én azt látom, hogy ilyen magas nívójú házban a külföldön legalább kétszeresre magasabb ár járja. Ez azonban nem akadályozza meg a gyógyulást. A vékonyabb pénzü betegei is gondoskodva van Pöstyénben az egyszerű népszanatórium, Pro Patria által, ahol sokkal olcsóbban helyezkedhet el és megvan ugyanaz az előnye, hogy egy és ugyanazon házban kapja lakását és fürdőjét. Aki luxust nem kíván, annak ez a ház éppen olyan ideális téli kúrát tesz lehetővé, mint a Thermia fényes apartmanjai.

Vajon mit írma néhai jó Magda Pál professzor, ha látna a jelenlegi „Pöstyén”-t, ahol manapság a szezon végén, szeptemberben vagy októberben több vendég tartózkodik, mint az ő idejében fődényben? Betegebbek lettünk, vagy okosabbak? B. A.

Csipekeendilést olcsón vállal Fischer-szalón, Str. B. P. Hasdeu (Hármas-utca) 10. sz. alatt

Szeptember elején

Már típegnek az utcákon nagy komoly ábrázattal. Már felfjöttek a vidékről és tanulmányozzák — egyelőre a könyvesboltok kirakatait. Már összebeujnak, ha találkoznak volt pajtásokkal és megtárgyalnak élelbevágó eseményeket: pólvízszálat, osztálybörzst, tiplest arra, ki jön az A-ba, ki a B-be, s vajjon melyik volt tanárunk lesz az idén osztályfőnök: a szigorú fizika, a puhaszívű irodalom vagy a szelíd és türelmes francia nyelv.

Nagy napjai vannak mostanában a kis embereknek; itt van a beiratás és az iskolakezdés ideje. A szépséges vakációnak vége. Kezdődik a koránkezés, a gyorsöltözés, az iskolábarohanás ideje. Temérdek a gond, ami az ifjai vállakra nehezedik. Főképp azoknál, akik iskolát változtatnak: elemiből polgáriba kerülnek vagy gimnáziumba. Olyan ez a diákleletben, mint valami nagy hurcolkodás egyik városból a másikba.

Még nagyobb, sokszorta nagyobb és súlyosabb a szülők gondja. Nekik mind a két vállukon teher: az egyik a nehéz elhelyezés gondja, másikon az elviselhetetlen anyagi téher.

Mennyi szaladgálás, amíg a gyerekeket mind felveszik és beírják. És a sok beiratasi díj és tandíj. A könyvek és iskolaszerek. És ha vidékről kerül fel a gyerek: lakás és ellátás. Bizony, amibe manapság két-három gyereknek az iskolában való elhelyezése kerül, abból hajdan háztűzlet lehetett alapítani, nagy lakodalommal, hozománnyal, lakással, berendezéssel, nászuttal, kiruházkodással, nyaralással együtt.

Augusztusban házbérnegyed volt. Novemberben megint lesz. És most szeptemberben újra házbérnegyed szakad az emberek nyakába, súlyosabb mint amelyik előtte járt és utána jön.

Valahogy be kellene venni az ifjuság tandíjébe egy külön tárgyat. Valahogy meg kellene vagyarázni a tanári katedrálról az ifjuságnak, hogy micsoda áldozatot jelent a szülők számára a gyermekek iskoláztatása. Valahogy bele kellene ojtani a fogékony gyermeki lelkebe, hogy mennyi külön hálával tartoznak ezekért a hűhetetlen, emberfeletti áldozatokért. És akkor — megállás — olyan iskoláév lesz az idén, hogy a legrosszabb diák kitűnével végez...

Borotválkozó nagyságos asszonyok

A pubifrizura után persze, hogy nem maradhatott el, persze, hogy el kellett jönnie ennek is: a borotvakészülekek, amely egyenesen hölgyek céljára készült. Mert a pubifrizura voltaképpen csak egy-két napig szép és tökéletes. Alig, hogy kikerül a pubifrizurás asszony a borbély keze alól, bizony hajszálai csakhamar kinőnek az egyenesre nyírt pubifrizura alatt, úgy, hogy az emberben önlentelenül a borotválatlanság érzése támad. Ezért a női nyakat — költők e sokszor megénekelt álmát — hetenkint kétszer-háromszor borotválni kell. Minthogy pedig a haj annál erősebben nő, minél többször borotválják, tehát a borotválkozásra naponta rá fog a sor kerülni. Legutóbb, amidőn a borbélynál ültünk, jobbról is egy hölgy vágatta, balról is egy hölgy vágatta pubira a frizuráját. S elképzeltém, milyen különös lenne, ha e hölgyeket is olyan fehérre kennék szappannal, mint engem. S ime, ez az álom valóra vált. Newyorkban és Londonban már gyártják a női sziletett, ami a férfi kinőszerszámától abban különbözik, hogy hajlítót s a nyakhoz homorúan idomul. A fésűgyárak ugyanis egyre-másra buknak Angliában, amióta a pubifrizura divatba jött, lendüljön fel legalább a borotvaipar. És nagyságos asszonyom, ez által önnök is módja lesz mindennap frissen megborotválkozva megjelenni a társaságban.

Ha jó és olcsó cipőt akar gyermekeinek, azt csak a „Fecske” cipőárúházban ZSIGMOND és ADLER-cégnél kaphatja. Str. Iorga (Zöldfa)-u. 8

Az építkezési akció Bécsben

Irta: KÖSZEGHY JÓZSEF

I.

Jó ideje annak, hogy Ardelean Jusztin dr. prefektus korában összehívta az első építési ankétet a városházán. Minden kertelés nélkül előadtam akkor, hogy kár az időért, kár minden szóért, amíg nem rendelkezünk elég pénzzel a lakáskrisis egyellen orvosságának, nagyszámu új lakás felépítésének költségeire. Mert amilyen feltétlenül és halálosan bizonyos az, hogy a lakások felszabadultával meg kell indulnia a magánépítési tevékenységnek, mert akkor majd keresik és olyan bérrel fizetik a lakásokat, a mennyit érnek, éppen olyan biztos az is, hogy amíg a lakberek nagy részben meg vannak kötve, a magánépítkezés nem lendülhet fel. Senki sem boldog a pénzért drága vállalkozásokba ölni, a jövedelmezőség garanciája nélkül, amikor a heverő pénze a bankban minden gond nélkül nagyobb jövedéket hoz. Ez a szimpla gazdasági axióma világszerte igazolta magát.

A városi akciónak egyellen egészséges etapja az u. n. házberádó javaslat volt. Ez a javaslat, melyet Mangra dr főgyógyász dolgozott ki, a város román és magyar vezető embereinek egyformán lelkes támogatása mellett, helyesen ismerte fel a segítség egyetlen módját. Kellő autonómia híjjával finálialis kormányzati dogmákon akadt meg ez a szép terv. Kelet megölte a Nyugatot.

És a mi komikus kis panácaánk, a sokat körülöditott omelette, a lakásépítő részvénytársaság? Mindenkor vértelen, beteg, tehetetlen ember vala. Inkább eszköz volt, mint cél. Valahol csak ki kellett élnie magát a demagógiának! Hólyag volt! Meghalt, sőt halva született. De mortuis nil nisi bene.

Am lássuk, hogyan kezeli a lakásproblémát Bécs, a progresszíven szociális tendenciájú metropolis.

Bécs városa is szomorúan tapasztalta, hogy amíg a háború előtt átlag 9000 új lakást építettek évenként, így 1910-ben, a 2,031.421 lakost számláló városban, a magánépítkezés 9206 lakással szaporította a lakások számát, addig a háború alatt, sőt ezt követőleg 1922-ig, magánépítkezéssel beszélni sem lehetett. Dacára ennek, amíg 1910-ben a több mint 2 millió lakosú városban nem volt lakáshiány, addig 1920-ban, amikor a lakosság száma 1.841.326 főre apadt, rettenetes lakásnyomorra kinlódottak.

Eme képtelennek látszó jelenségnek két oka volt. A háborút követő években a házasságkötések száma erősen megcsapporodott. Amíg 1913-ban Bécsben 17.791 házasságot jegyeztek fel, addig 1919-ben 26.182, sőt 1920-ban 31.164 pár vette a nyakába Hymen láncát. A sok új házaspár mind lakást igényelt. A másik nagyon figyelemre méltó jelenség, hogy Bécsben a háború előtt rettenetes rosszazk voltak a lakásvizszonyok. A munkásoktól havi keresetének egy negyedét költötte el lakbérre. Ily viszonyok között a lakásbérli albérlőket, ágyarájrokat volt kénytelen tartani. A valuta felmorzsolódása után, amikor a bérlők védelmére a lakbérket megkötötték, viszonylag olcsó lett a lakás, nem volt már szükség arra, hogy albérlőket tartassanak. Az albérlők tömege mind lakásigénylő lett, mert már maguk is könnyen meg tudták fizetni keresetükből a lakások bérét. Így hát a lakás kihasználás sürűsége lényegesen enyhült; egy-egy lakásra kevesebb ember jutott. Lényegében tehát a lakásigény dacára is, a lakásvizszonyok sokkal egészségesebbekké váltak, mint a háború előtt.

Ebbe járult még, hogy a háborújárta embertömeget önkénytelen vagy hozzá a szabad levegő, a természet szépségei felé. A kis ház, a kis kert, a ház szegényes, de különálló családi ház után. Bécs körül is rajával épült fel azóta a sok telepes ház, amelyeknek adminisztrációs ügyét ma már ott egy külön hivatal, a Siedlungamt intézi.

Hogy a hatóságoknak milyen nehéz feladattal kell megküzdnie, azt a bécsi lakásstatistika rögtön igazolja. Az 1917. évi április 12-én Bécsben 346.296 lakás volt kiadva, amelyekből 399.483 egy és kétszobás volt. Olyan lakás, a

melynek négy, vagy ennél több volt a szobája, ugyanakkor csak 19.957 akadt. Az üres lakásokkal együtt ebben az időben Bécsben 554.545 volt az összes lakások száma. Tehát több mint fél millió.

A magánépítkezés teljesen szünetelven, a város tanácsa 1919-ben 386 lakást, 1920-ban 105, míg 1921-ben 137 lakást építtetett. Egy csepp a tenger vízében!

Nemcsak a város vezetősége, az egész város közönsége meggyőződött arról, hogy nagyszabású községi építő tevékenység híjjával a lakásmizériákon nem lehet segíteni. Sőt a lakók védelmét sem lehet biztosítani. Mert ha nem lesz elég új lakás akkor, amikor majd a lakberek fölszabadulnak, olyan rettenetes drágaságtól kell tartani, hogy a védelemre szorult lakók nagy része fedél nélkül fog maradni. Ezt a nagyon fontos igazságot Bécs városa fölismerve és az ottani közlések szerint ennek tulajdonítható, hogy az 1923-ban életbe léptetett lakásépítési adó (Wohnbausteuer) bár erősen progresszív és terhes, Bécs város egész közönsége előtt szimpatikus.

Ilyen megfontolásoknak volt az eredője, hogy 1922 május 1-én a házberádókat léptették életbe. Minthogy azonban ebből a jövedékből csak 658 lakást tudtak létesíteni egy év alatt, az eredmény nem volt meglegedve. Így 1923 február 1-én az előbb említett lakásépítési adót hozták be a házberádók helyébe. Az ebből befolyó jövedelmet egész teljességében szigorúan építési célokra fordítja a város közönsége, megelégyezvén, hogy kölcsönöket is adnak ebből az alaphól, amennyiben a kölcsön építési célokat szolgál.

A lakásépítési adóból befolyt jövedelmek terhére 1923-ban összesen 2256 lakást sikerült építeni. Az 1923 szeptember 21-én a bécsi közvélemény elhatározta, hogy a következő öt éven át évenként 5000 újabb lakással fogják Bécs város lakásait szaporítani, beleszámítva a telepes házakat is. Ha megfontoljuk, hogy minden lakásban átlag 4 ember lakhatik, akkor ez a 25.000 lakásos program egy 100.000 lakosú város óriás tömegének felel meg, tehát nagybónak, mint a mi városunk.

A lakásépítési adót a háború előtti lakbérjövödelmeknek arany korában számított értéke után vetették ki. Az 1924. évi október hó 10-iki utolsó megállapítás szerint a szövetkező kulcsot használják:

A lakásbér első 600 arany korona évi értéke után fizetni kell lakásépítési adó fejében ennek 300-szorosát papirkoronában, 'chát 180.000 papir koronát. A következő 600 arany korona után már 400-szoros, majd minden további emelkedő 600 arany korona után már 400-szoros, majd minden további emelkedő 600 arany korona lakárának 500, 600, 700-szoros papirkoronában a lakásépítési adó.

A 3000 arany koronán felüli első 1000 arany korona bérjövödelem után 1200, a következő 1000 arany korona után 1500, majd 1800 a szorzószám. Más szóval az adó minden növekedő 1000 arany korona bér után 1.200.000, továbbá 1.500.000, majd 1.800.000 papirkorona. 600 arany korona bérértéken felül a lakás és az üzlet bérjövödelmére vonatkozólag elkülönítik a kulcsot, nevezetesen a lakások után 30.000 arany korona bérig emelkedőleg ennek 6000-szeresét fizetik papirkoronában, míg az üzleteknél ez a kulcs csak 2000-szeresig emelkedik.

Ha az arany és a papirkorona paritását 14.000-ban állapítjuk meg, akkor a következő progressziót lehet kiszámítani:

Az első 600 arany korona után fizetni kell 12,5 arany korona lakásépítési adót, vagyis a bér 2.08%-át.

3000 arany koronáig 600 koronájával 5 lépcső van, amelynek a legmagasabbja 4,86% adót fizet. 3000-4000 arany koronáig 8,33%, 5000 arany koronánál 10,4%, 6000 arany koronánál pedig a házberádó 12,5% a lakbéradó. A legmagasabb százalékos kulcs 30.000 arany korona lakbér után 12.500 arany korona, szóval 41,6%.

Ebből az adóból Bécs városa az 1925. évben 32,6 millió schillinget, 326 milliárd papirkoronát, vagyis 22.639.000 arany koronát vett be. Ha megfontoljuk, hogy ha mi is megcsinálhattunk volna a lakásépítési adó rendszerét, az-

óta hova fejlődhetett volna nálunk is ez bevált intézmény, mindenesetre mélyen sajnálkozunk aiflött, hogy akkori kísérlet hajótörést szenvedtek.

(Folytatjuk.)

Értesítés

Ertesitem a m. t. hölgyközönséget, hogy női divatszabóságom Nicolae Jorj (Zöldia)-u. 6. I. emelet alá helyeztem. További szíves pártfogásukat kérve, kiváló tisztelettel.

Eliás Farkas

angol és francia női divatszabó.

Szörme ujdonságok és bód

megérkeztek mindenki olcsón szerezheti be teli szörme szükségletét

BODNAR ZSÜCSNÉ, Sas-passa

uj munkákat és alakításokat olcsón vállalkoz.

Legujabb bárony és filckalap

raktáron. — Alakítások modell és divatlap után olcsón és pontosan készülnek

Kopper Rezi kalapszalonzáj

Strada Petru Majur (volt Ór-utca) 8. szám a

SUCHARD

CSOKOLÁDÉ

HÁZTARTÁSRA ÉS NYERS ÉVÉS

Selejtes harisnyák megérkez

minden színben Strada Rimanóczy-utca 4. sz

Ábrahám Artur

ZSOLDOS

tanintézet

Budapest, VII, Dobány-u. 84.

Telefon szám József 124-47.

Vas és rézbufo

sodrony ágy-betétet gyárt:

MADAS

Strada Tudor Vladimirescu (Magyar-utca) 18. sz

Autogénhegesztési munkát

ne vigye kontároknak, sem másodkézbé csinálni, mert sokkal olcsóbban és jobban megkap

Orlei és Fiedler

autogénhegesztő és fémpartelepnl, ahol minde és fajtá munkákat felelősség mellett végeznek. St. Episcopul Radu (Szaroveszky-utca) 9. szám al

Nógrády József

angol és francia uriszabó üzlete Bulev. Rege Ferdinand (Rákóczi-ut) 10.

ujjonnan berendezve megnyit

A legujabb angol szövetekben állandó nagy raktár.

Zboray és Dr Andrisk

Nagyvárad legrégibb szücs és szörme nagyáruházában Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 8 szám alatt

Szörmeárúk nagyválasztékba Hosszu sil bunda 11,000 leité

Ernő Páris művészetéről

Ami a francia piktura — Japán festő a favorit —
Hírek Várad Albert tragikus sorsáról

A apokban érkezett haza párisi utjáról Ernő, Erdély egyik reprezentáns művészként egy esztendő teltétől Franciaországban megfordult a legelőkelőbb művészeti körökben és gazdag impressziókkal, színes és változatos élményekkel tért vissza Nagyváradra. Mindig megkülönböztetett hely jutott neki a városi piktorájának érvényesítésére. Tibor, a dolgozó, tapasztalt franciaországi művész, a tanult is. Új meglátások, új perspektívák nyíltak meg előtte. Tibor nem ujjong a művészet nemzeti ünnepén és háború előtt a külföld nyugati országokban elérték tehetése. Most meg az ország kollektívát tért vissza hosszabb franciaországi utjáról. Közel negyven festményt, figurális dolog — egy sereg színes dokumentálta most a franciaországi tartózkodásának eredményeit.

Tibor Ernő, most, hogy hazajött, néhány illusztrálta benyomásait. Nem is annyira Tibor Ernőnek az a kijelentése, hogy Páris — művészeti szempontokból — csak a hozott számára, vagy legalább is megmutatta ki azt a mély várakozást, amit hozott. A francia piktorának, forradalmi volt egy Manetje, egy Césameja és a modern csakánnyal tört utak bedugulásai modern piktura zászlója mögött vad és piktorika tombol. Ennek a művészeti irányzatnak voltak eleinte divat-tapsolói és hőn, azonban ez a mesterséges láng is alább van és ma az igaz, komoly művészet, a klasszikusok örök forrásához kell fordulni, vagy az oroszokban, belgákban gyökerezik — Párisban. Ez nem azt jelenti, hogy a francia művészet, hiszen egész egyszerű nevek, hatalmas értékek vannak az igazi uttorok, a komoly újat-keresők között.

A nagy művészeti lendület üzleti képét a kiállítási helyiségek rettentő sokaságában állítanak ki a Párisban élő magyar művészek is. Tihanyi, Pór és még többen. De az a főleg pénzkérdés, mert ezek a helyiségek drágák és talán még ennél is nehezebb, hogy a sajtó erről tudomást vegyen. Megkapott és divatos festő egyébként most is a japán Fonyta, aki teljesen Rodin stílusmodorában fest és egy-egy képéért ezer frankot is kap.

En magam — mondotta Tibor — sok időt töltöttem Concarneauban, ami a mi bányái ismét felel meg, de természetesen sokkal magasabb arányokban. A világ minden tájáról összegyűltek itt össze a legkiválóbb piktorok zsűri alatt kiállításokat is tartanak. Én is rendeztem itt kiállítást, melyen a Le loir és a Le loir című festményeket ítélték legjobbnak. Hosszabb időt töltöttem Bretagneban és tengerparti, valamint egyszerű életéből vett motívumokat rögzítettem meg festményeimben és rajzaimban. Ertében, Budapest az Ernst-múzeum kiállítása válogatott ki képeimből és rajzaimból tizenhét darabot és azok az ősz utolsó kiállításra Budapestre.

Elköltöttünk Tibornál a Párisba szakadt vadak felől is.

Miklós Jutka — mondotta — beérkeztem Párisban. Nagyszerű műtermet nyitott és amerikaiakból és angolokból kerülnek ki a dolgai és ezek értékelik is Miklós Jutka műveit.

Szegény Várad Albert tragikus sorsán Concarneauban értesültem, az oda érkezők mondták el a szomorú és lesújtó híradást. Mondhatatlanul megrendített és valóban akartam hinni. Nagy csapás volt Váradra a hirtelen halála a kint élő magyar festő életére, mert valóban ő volt ama kevesek egyike, akinek már hírt, dicsőséget és boldogságot hozott Páris, ahol ezt idegen művészek száma — ismétlem csak igen-igen nehezen és nagy áradat árán mérk.

Szigorúan csak felnőtteknek. A legújabb történelmi hírtől. Az Evoé könyvben és ingyenek számára 500 kézzel színezett példányban készült. Az őszi könyvtári kiállításra szentelt. Ára 150 lei. Kapható a Hegedűs Hírlapirodában,

Mi történt az állami tartaléktulajdonokkal

Az agrárreformról szóló törvény akként intézkedik, hogy a nagybirtokot akkor is ki lehet sajátítani, ha nem osztják fel. Ezeket a földeket a törvény telepítésekre tartálékolja és ezért őket állami rezerváknak nevezik. A gyakorlatban azonban a tartaléktulajdonokat nem telepesek kapták hanem különböző kiváltságos urak potom bér mellett, tehát ugyiszlán ajándékképpen kiosztogatták és így lett a nagy jelszó: az agrárreform egyes szerencselovagok meggazdagodási eszköze.

A mezőgazdasági kamara megalakulása után, mint a Nagyvárad megírta, dr. Rocsin György kincstári ügyész indítványt tett, amelyet el is fogadtak, hogy a megyei gazdasági tanácsos mutassa ki az agrárkiszájtások idején létesített rezervék, tartaléktulajdonok nagyságát, jelölje meg, hogy ezekből mennyit, kinek adtak, milyen címen és mennyi a mostani állomány.

Felkerestük dr. Rocsin György kincstári ügyészt s megkérdeztük, hogy mi volt az

oka a javaslatnak. A következőket mondotta:

— Természetesnek találja, hogy e kérdésben most előre nem nyilatkozhatom addig, míg a kimutatás nincs kezeim között s rajta leszek, hogy a választ a gazdasági tanácsos mielőbb megadja s az állami rezervék helyzetéről pontos kimutatást terjesszen be, amelyet módom van ellenőrizni. Az előzményeket mindenki ismeri. Jöttek ismeretlen urak, az egyiknek kellett 20, a másiknak 40, a harmadiknak 60, az egyik pártfogoltaknak 100 hold föld, ezt szépen kiadták nekik. Ellenben, ha valamelyik erdélyi gazdálkodónak voltak törvényes igényei, azt nem respektálták. Ezt tehát tisztázni kell minél előbb. A mezőgazdasági kamara alapja a föld, ezt a földet az állam rendelkezésére bocsátotta a kamarának, a földekről tehát el kell számolni s meg kell jelölni a jogcímet, amellyel valakinek adtak az állami rezervékből. Amikor ez adatok a kezeim közt lesznek, a mezőgazdasági kamara legközelebbi ülésén nyilatkozom ebben a fontos kérdésben.

VIGYÁZZON!!

Saját érdeke ellen vét,
ha részletfizetéses vásárlásnál nem győződik meg árunk szoliditásától és árunk minőségéről!!

ÖNNEK FEJFÁJÁST OKOZ

honnan szerezze be ruha-, kabátszövet és vászon-szükségletét, pedig már megnyitott üzletünk a

Sr. Alexandri (Teleki-u.) 2. sz. a Nagyvárad Tak.-pénztár épületében.

Cégünk **gyári legerősebb** mindazon áruknak, melyeket nálunk vásárolhat és ezért

nem fizeti túl az árakat részletfizetés ürügye alatt

Győződjön meg erről az alábbi heti árajánlatunkból (méterenként leiben)

	Kézpénzért	3 óra	5 óra
Szövet férfiruhára, női kabátra	290.—	310.—	330.—
Férfi szövet tiszta gyapjú különleges gyári ajánlat	560.—	588.—	617.—
Angol covercot női és férfi kabátra	890.—	935.—	985.—
Raglának prima doublé szövet	450.—	375.—	500.—
Rumburger vászon	55.—	58.—	61.—
Prima zephir	69.—	72.—	75.—
Flottir törülköző darabja	57.—	60.—	63.—

Új üzlet!
Új rendszer!

Tisztelettel!

Lukács Ferenc & Co.
Str. Alexandri (Teleki-u.) 2.

MOSSE-HIRDETÉS

Az Érmellék szive

Irta: Fekete Károly

Véletlen-e vagy a sors akarta, hogy nem esett az eső az alatt a pár nap alatt míg megvalósítottam egy régi ideát, hogy lássam az Érmellék igazi típusát az Érmellék szívére, ahova a sajgó éber őrei sem mertek még átrándulni. Most, hogy oly sokat trkálnak a környékbeli lapok az Érmellék csatlóása mellett és ellen, valahogy hajtott a vágy, hogy ki-menjek már arra a sokat hallott szép vidékre, ahová bizony a megye urai se sokat látogattak el, legfeljebb az utóbbi időben oly divatosá vált agranó-musok vagy perceptorok adták le a vizitjüket a faluk urai előtt, de ezek után inkább sóhaj, mint örömtelt hála szállt... Mint aki jól végezte dolgát hazamentek, de az soha nem jutott senkinek eszébe, hogy csak egyetlen-egyszer is felhívta volna a megye vezető embereit arra az elmaradt állapotra, ami az Érmellék ezen a gazdag gyönyörű vidékén uralkodik. Egyik szatmári lap azt írta a multkor, hogy az Érmellék örömmel csatlakozik el Biharvármegyétől, mert legmostohább gyermekeként kezeli azt a vidéket, amelyből pedig vérkeringésének legfőbb erejét nyeri.

Mint említettem, hogy-hogy-nem gyönyörű napsütésbe (?) indultam el erre az expedícióra, ahova mint festőt és riportert vitt a szél. Csak úgy gyalogosan indultam el a poros fővárosból Mihályfalváról hónom alatt vázlatkönyvel és az elmaradhatatlan három lábu kis székekkel, mely szükség esetén fegyver, napernyő, szék szerepét tölti be, szóval olyan Schöberl!

Ahogy a fout alszakad a Bujanovits-kuránál, a vad vidék irányában kezdődik az ut a boldogság felé... Nagy forgó szél kezdi a nyitányt. Mintha csak üdvözölni akarna, felszervirozza az ut összpöröt szemembe, szemembe vágja azt a kellemetlen ízű keveréket, amit csak egyszerűen kis porfelhőnek neveznek.

Az ut két oldalán élénken pirosuló házacsok futnak végig, utolsó simitásokat végzik rajta az újdonsült házúrak egész családjukkal együtt; némelyik úgy néz ki, mint az a bizonyos nadrag, amelyikbe száz macska sem tudna fogni egy egeret. Evek mulnak el, míg némelyiket be vakolják, míg befestik stb. De mindegy a modern irlgmassági cselekedetet végrehajolták, az ehezőknek enni adtak, s az új házikók úgy vigyorognak a nagy ur kastélyra, mint a pajkos gyerek a ketrebe zárt orszá-lárra. Az új házak után új földek jönnek, mind új látványosság, mióta mintegy tíz éve utoljára erre jártam halakra pecézni. Minden új volt erre, mindent megreformáltak, de egy bajos emlék megmaradt még: az országot ősi multja. Amikor a tarc-sai ut elég tühető állapotban levő kövezetéről tulajdonképpen célművelé akarok térni, itt kezdődik az igazi Érmellék, mely valóban megkapó. A vad dzsungel a pár napos idő megszártította az u. n. országotat (?), melynek meredek partjait képezik azok az 50 cm. magas sárfalak, amelyek a száraz idő esetén kis sziklakká alakulnak át, és idő esetén, ez a bejárat Dante infernójához, melynek bejáratára ősi idők folyamán egész bátran fellehetne írni „Aki ide beépész (!) hagygy fel minden remény-nyel.” Tovább az éradoyni uton szép látványosság az Érmellék iránt érdeklődőknek. Az ut két oldalán pompás virágokkal tele rétet kaszálnak, majd a végtelen alatomos vadvizet. benne a kenderázatok nagy sokasága, majd a libatenger fchérlik messze mindenfelé, mert ennyi libát még kevés ember látott, mint amennyi erre van. Ez az az ut, mely száraz idő esetén az embernek szívet lelkét kirázza, esőben járhatatlan, kocsi-val pedig néha életveszélyes. Ez a legmostohább kezelt vidék Biharvármegyének, melyhez pedig oly göröcsösen ragaszkodjuk, mint a szerető gyermek édesanyjához. Nem fűdjük ki felelő azert, hogy olyan hidakon kell átmenni sokszor, hogy a lészakadás nem egyszer előfordul és ökröket kell befogni ahhoz, ha ki akarják húzni a szeker utasait a feneketlen kátyúból, a szerencsétlen áldozatot, ha ugyan segítséget talál?

Ez nagyon fáj mindnyájunknak, hogy így elhanyagolja a vármegye azokat az utakat, melyek következménye e vidék közgazdasági zülléséhez rohamos léptekbe járul hozzá. Mert ez az ut sok-sok virágzó községet köt össze, mert ez nem is ut, hanem egy akadályverseny, melynek rendbehozatalára hát nincs ember a világon, ki javaslatot tenne. Dehát hiába is minden aprehensio, ezen csak úgy lehetne segíteni, ha mondjuk egy alkalommal pl. novemberbe a közlekedésügyi miniszter urat egy körvadászatra meginvitálnák a megyei urak. Ő talán megadná az életetadó injectiót ennek a pusztuló szép vidéknek.

Festői látvány az erős napsütésbe, ahogy az ultramarin színű lankák csalják tovább az utazót, hogy az erős kóballélek torony hívja a kíváncsi

lelket be-be, mindég beljebb egy kis faluba: Érdonyba. Így hívják ezt a szép bihari falut, mely párját ritkítja a megyében. Megálltam minden ház előtt. Milyen rend van ott, milyen élet mosolyog minden házból, mintha erre nem is laknának rossz emberek. Hogy köszönnek az idegennek? Talán ijedőtkbe, talán szeretőtkbe! Nem, több rájöttem, nincs ott rosszember! Dolgozni mentem és legelőször egy nagy forgalmas udvarba léptem be, ahol a vidék egyik leghíresebb gazdája vezet olyan mintagazdaságot, mely szakértők között is fogalom-számba megy. Kiss Miklós földbírtokos szigorú katonás jellem és emellett minden szép iránt lelkesedni tudó ur lélek. Nincs otthon. Felesége lekötötező szívellyességgel fogad urí kényellel be-rendezett otthonukba és megmutatja azt a nagy fehér házat, ahová rég készülök látogatni. Az Érmellék Mekkája ez és megvan az ő Profétája is. Nagy fehér kuria, egy nagy Oázis ezen a vad színezett vidéken. Tipikus magyar ház, hatalmas kapuzattal és élénk betűkiabálnak felem, vigyázz, mert hamis kutyák vannak! Ez az Érmellék szive, ez a ház annak legnemesebb alkatrésze. Kicsit furcsa érzés fogott el, amikor a vitéz Szilassy kapitány udvarába léptem. Páratlan izlés lebilincseli még a legridegebb lelkeket is. Ide jöttem, hogy néhány vázlatot csinálhassak magamnak, minden előzetes bejelentés nélkül.

A lovász kísér fel a Haller grófk egykori ősi kuriajára és gyorsan jelentik, hogy már jön is a ház urnője a „Nagyasszony”. Soha nem lehet elfelejteni az első érzést, mikor az ember közel érzi ezt a nagy kora dacára is még friss, üde lelket. Kezét még törölgeti, talán most hagyta abba azt a munkát, mely a háziasszonyok legnemesebb típusát mutatja meg, aki mindig őrt áll a legszentebb hely a családi szentély felett. Előre nyújtja kezét és már mondja is a magyar vendégszeretet legtipikusabb alakja, hogy örömmel lát, bár az ő portájuk csak szerény kis hajlék. Az ebédőbe vezet. Pompás nagy urilak ez és azzal kitarja a nagy üveges szárnyas ajtót és megmutatja, amire úgy vártam: ez a mi kis kertünk. Festők erre nem igen jártak, de őszintén mondom, mikor megláttam ezt az augusztusi pompát, szinte megszédül az ember. A színeknek oly mesés varációja, a magyar nemesi urilaknak egy olyan típusa, amelyeneket Csathó Kálmán regényei álmolnak meg. De alig enged gyönyörködni ebben a páratlan szépségben, a nemes szívű Nagyasszony máris osztogatja parancsait a személyzetnek s az ugynevezett reggeli valóságos kis lukullusi lakoma, mellyel fogad, a vándor idegent. Azután férjéhez vezet, ki az emberek legérdeke-sebb, legkedvesebb típusaihoz tartozik. Ridegen fogad, megieszti az embert, hogy aztán annál kellemesebbé válnon, mikor kezd olvadni és az embernek legkedvesebb emlékké válni. Csendes magányban élnek, elvonultan és nem is tudtuk volna még soha, milyen nemes szívek örködnék itt az Érmellék szívében ezek felett a jó emberek felett, akiknek van kirol venni példát, ha egyszer megismerték őket. A Nagyasszonyt, aki egyszer látta, egyszer beszélt vele, nem tudja elfelejteni. Olyan a szive, a lelke, megjelenése és egész karaktere, amivel elő embert jellemezni talán nem is lehet, mert nem hiszi ez a világ, hogy ma még ilyenek is vannak. Itt él ő az Érmellék vad vízei között, bárszonyos tekintetével innen néz le, irányítja az emberit szeretet mindent áttörő szentítségét, mely messze-messze bearayozza az Érmellék hamvas horizontját, mit nem tört még meg a modern kor semilyen átka sem.

BÖRGARNITURÁK

hencserek, madracok, rendelésre és készen is kaphatók

GIDALI MANÓ

kárpitos, Str. Ciorogariu (v. Uri-u.) 2.

Nagy választék
női kabátokban
legolcsóbb árak.

„Modell” áruház
Strada Vlahula (volt Szent János-utca) 6. szám alatt.

Fiosztiműt, kabátot és francia-
ruhákat legzebben és legolcsóbban készít

Radó

Strada D. Cantemir (Beöthy
Ödön-utca) 6. szám alatt

Figyefem

Az őszi idény közelele

Ha érdekeit komolyan szíven is
ruházati anyagokban szükségie
város legrégibb
és igazán szolid áruházába

Leitner Márto

Rt.-nál

Str. Nic. Jorga 5

Telefon interurban 413

szerzi be

Cégünk 40 éves multja garancia
áruink minősége, tartóssága és
sága versenyen felüli.

Leszállított áraink ime némi tájékoztá

- 90 cm. Madepolam
- 9,8 Webe
- 9,8 Kelengye vászon
- 80 cm. ágynemű kanavász
megbízható mosó.
- Shottis pamut szövet
- 125 cm. széles női gyapju
cheviotte kostümre és ru-
hára minden színben
- 110 cm. kockás ruhászövet
kitűnő minőség.
- 140 cm. angol kelme női ka-
bátára és kosztümre

Raktárunkat újolag felszo-
relltük spárga és gyapju

futókkal

valamint a külföld kitűnő min-
boudle, tapestry velour és
man fajtájú abgépasi szőnyeg

Nagy választék férfi és női
kelengye vásznakb
ágygarniturákban, függönyökben
és hencsertakarókban.

Sérfiöltöny

és raglászövetek valamintcosztüm
felöltő kelmékben pazar válz

Étkezőgarniturák s
cérnavásznak raktá

Széchenyi és Kossuth

Irta Herczeg Ferenc

(Azon szerzőnek „A Híd” című új négyfelvolummából, amely november második felében kerül ki a budapesti Nemzeti Színházban.)
 „A Wesselényi Miklós a budai hegyekben tartózkodott két politikai barátja közt. Ezek Széchenyi István és Kossuth Lajos. Wesselényi nyíltan érdeklődött magára hagyta a két barátot, hogy kedvékre beszélgethessenek. A május elseje van. Az erdőben kakuk...”

Széchenyi: Meg kell egymást értenünk és meg is fogjuk egymást érteni.

Kossuth: Becsületes emberek közt, akik jobban szeretik, mint a saját hűségüket, nem lehet nehéz. Ime, nemes gróf, én önt velem teszem és közlegényként követem. Ki lehet ebben az országban, ha nem Széchenyi? Vártette föl a nemzetet...

Széchenyi, mosolyog: Nem volt nehéz, feligazgató kiadta magát.

Kossuth: A Lánchíd terve volt a hajnali hatkor. A híd még ma is csak terveiben él, de a világ, mint egy új népvándorlás, már átölezi a tulsó partra és ma szerencsésebb csillagok alatt sátorozik. Ez az új világ teli van az atterének dejes feszültségével, tele van gondokkal, mondhatnám: teli van jövődével!

Széchenyi: En nem születtem népevezérnek.

Kossuth: A nép azonban önt kívánja vezére. A végéig tekintetében pedig nem lehet véletlen. A végéig: a nemzet boldogsága.

Széchenyi: De melyik utat vezet oda? Az, amely, vagy az, amelyen én járok?

Kossuth: Ez az, amit tisztánunk kell.

Széchenyi: En rendületlenül hiszek a jövőnkben. A nép a sors csapásai alatt elvadult és elde nemely olyan nagyszerű kvalitásai vannak, amelyek ilyen összetételben egyik európai nem sincsenek meg. A magyarságra nagy hatással van, ma azonban csak egy hajszálon függ az ország sorsa, akik a nemzet nevében határozzanak, nekünk minden lépést, amit teszünk, gondosan meg kell fontolnunk. Az ország az irányító, nem a forró sziv. A nemzet nem a szenvedély. Ne is keressük a igazat, hanem keressük a hasznát. Ön a végéig a magyarság boldogsága.

Kossuth: Boldog csak szabad nemzet lehet!

Széchenyi: Igaz, — de mi a szabadság? A tartó semmit az olyan szabadság, amely ellenzéki politikuskok csikarnak ki a megkötöttség, és amelyet csak törvényparag-védének. En egy egészegebb, általános értelemben a nemzet szervezetében gyökerező szabadság gondolok.

Kossuth: Mődunkban van ez?

Széchenyi hévvel: A gazdasághoz és rajta a szabadsághoz csak egy út vezet: a egyedül a szabad mozgás, maga magát úgy, mint esszel irányított munka. Lássá ön, a ma most újból kezd az életét. Amit most él, az melyen bevesődik az agyába és a szívébe kiserője marad talán évszázadokon át, mődunkban van, hogy a nemzetet most át kell dolgozók nemzetévé. Hogy azzá lehessen, mindenek előtt meg kell tanulnia, hogy genialis emberek, paradés elméletektől és dőlibabok nem várhat semmit, a magyarságon csak a szívós tevékenysége segíthet. (Tüzzel): tudja ön, az országban ezer kvadrát mérőöld mőn? Egy egész királyság, teli a termékeny-er szentendős kincseivel. Ezt meg lehet hódítani munkával!

Kossuth szünet után: Tessék folytatni gróf ur!

Széchenyi: Engem mostanában csak kétféle érdekel: olyan, amely összegyűjti a széles szőrt magyarországot és eszméslőrlődést nyel: a kaszinó, a nemzeti játékszin, a túszaság, a löverseny — és olyan, amely meg a vérkeringést az ország alált testében: hidak, vasutak, hajójáratok, folyószabályozás szünet után: Ön mosolyog?!

Kossuth: Bocssáson meg, nemes gróf, ez a mosoly bizonyára nem az ön szavainak, hanem mi nemzeti nyomorúságunknak szól. Ha ön szöggé teszi az országot, akkor csak Ausztria lehet az én hazája. Önnek előbb ki kell verni a fejéből azt a szörnyű rögeszmét, hogy a magyar és a magyar arany az ő tulajdona. A nemzet szabadabb kell tenni a nemzetet, hogy legyen dolgozni.

Széchenyi komor mozdulatlansággal tekint a szemébe.

Kossuth: Nagyszabású agitációt kell szerveznünk az országban, hogy minden magyar ember megismerje és követelje a szabadságot. Ha majd a magyarok milliói fognak a szabadság után kiáltani, olyan kétségbeesetten, mint a szomjanhaló a víz után, akkor Ausztriának nem lesz elég szuronya, hogy távol tartson minket a kunktól. En bevallom: egyelőre nem is tartom kívánatosnak, hogy a nemzet gazdag legyen. Maradjon meg a szegénységben és a keserű elégedetlenségben mindaddig, amíg ki nem vitta a szabadságot. Nem kövér, hanem sovány emberekre van szükség, emberekre, akikből Julius Cézár rettegett!

Széchenyi: De hiszen ez a forradalom! Ön az a szikra, amely a szél szárnyán repül és semmi rosszat nem akar, csak romokba dönti az országot.

Kossuth: Téved, gróf ur, én csak egy becsületes ember vagyok, aki sikra akar szállani a nemzetek igazáért. Ön ugyan azt mondta az imént, hogy nem az igazságot, hanem a hasznót kell keresnünk, de én mégis azt tartom, egy nemzetre nézve semmi sem hasznosabb, mintha a fiai az igazságot hevílnék, harcolnak és ha kell: meghalnak. Mert nem a hidakon, nem a műutakon és gőzhajókon fordul a nemzetek sorsa, hanem azon, mennyire tudnak ragaszkodni az ideáljához.

Széchenyi: Amit ön ideálnak nevez, az a

áblabírógyakorlatban így fest: remonstrálni, halasztani, mindent összezavarni és ködbe burkolni és inkább elveszni, mintsem megengedni, hogy a nemzet más módon, nem a mi receptünk szerint, keresse a boldogulást. Szerkesztő ur, én látom az ön eljövendő Magyarországot: gögös és tehetetlen, a civódási dühtől beteg nemzet fogja lakni.

Kossuth fölkel: Azt hiszem, ezek után céltalan lenne a további eszmecsere.

Széchenyi fölkel: Sajnos, céltalan. Mi különböző dimenziókba lakunk és soha sem tudnánk összehámozni a sikkban. Ez mind a kettőnk baja.

Kossuth: Adjá Isten, hogy nem a nemzet! De most búcsuzom. Kézfogás.

Széchenyi: Még egyet! En meg vagyok róla győződve, az út, amelyen ön halad, hoítetek és romok felé vezet. Nekem tehát kötelességem, hogy támadjam és leleplezzem önt, hogy lehetőleg összezúzom az ön népszerűségét.

Kossuth: A nemes gróf tegye azt, amit a lelkiismerete parancsol. En akkor is, az utolsó lehetőséggel is, hódolattal és hálával fogok Széchenyi Istvánra gondolni. Nekem ön mindig a legnagyobb magyar marad. *Főlem a fejét.* Van azonban valaki, aki önnél is nagyobb: a nemzet! *Kalapjával a kezében eltűnik a fák között.*

Széchenyi sokáig mozdulatlanul néz utána.

A kakuk megint szól.

IPAROSOK LAPJA

Román kereskedők és iparosok a kisebbségi ipar ellen

A temesvári Iparosok Lapja a következő cikket közli: Az Industriășilor și Meseriașilor Română (Román Kereskedők, Iparosok és Kisiparosok Egyesülete) a kolozsvári iparkamara nagytérben a napokban tartotta ülését. Az ez egyesület nyomában a román impérium kiterjesztése után alakult és a legutóbbi ülésében hozott határozataival nem igen fogja magát azonosítani a jobberősíté románság, arra ellenben nagyon alkalmasak ezek az épületes szentenciák, hogy a kisebbségekből elkeseredett érzeléseket váltsanak ki.

A gyűlés elnöke még ebben a kis cikkben is külön fejezetet érdemel. Iliescu Viktorának hívják. Foglalkozására nézve sem nem iparos, sem nem kereskedő, hanem zálogos. Olyan individuum, aki megszorult kisembereknek ad kölcsön utolsó nyomorúságos értéktárgyaikra. Természetesen magas kamattal. A zálogos nyugati országokban, ha ugyan ott egyáltalán ismerik még ezt a középkorból visszamaradt foglalkozási ágát, nem lehet előbbrevaló a nyilvános házak tulajdonosainál. Tehát másodosztályú polgár. Iliescu ur azonban ezt a mértéket sem üti meg. Kötetekre tehető azoknak az újságíróknak hasábjai, amelyek a kolozsvári lapok Iliescu ur uszurágyeiről írtak. Az ilyen ember, ha még nem halt ki belőle az önkritika utolsó maradványa is, megbújik zavaros eredetű pénzoszlopai mögött. Iliescu urból kihalt. Ő szerepel. Elnökök és hajtóvadászatot indít, keresztsháborút hirdet a produktív ipar és tisztességes kereskedelem kisebbségi reprezentánsai ellen.

A sovinszta ülésen, amelyen persze Iliescu ur elnökölt, három határozatot hoztak. Az első azt követeli, hogy azokat a gépeket, melyeket a magyar kormány a háború előtt és annak tartalma alatt iparpártolás címén adott az iparosoknak: záros határidőn belül szedjék el és adják román iparosoknak.

A második határozat háttérre ugyanilyen, de támadó éle még sokkal kinosabban érinti a kisebbségeket, mert sértő általánosítását mi semindokolja. Kimondta elvben ugyanis a gyűlés, hogy a kisebbségi elemek államellenesek és miután a kereskedelmi és iparkamarai választásokon ők is részt vesznek, ezek a kamarák is államellenes alakulatok lesznek. A kormány pedig nemcsak joga, hanem kötelessége is léven, az államra veszélyes egyesítéseket feloszlítani: követeli az ülés, hogy a választásokat ne tartásuk meg s a kamarák helyett bizottságokat nevezzen ki a kormány az ügyek vezetésére.

Koronája azonban a gyűlés munkájának a harmadik határozat, amely tacitusi tömörséggel azt követeli, hogy iparigazolványt és iparendélyt csak román ember kaphasson. Elhatározta végül a gyűlés az országos szervezet kiépítését. Ennek elnöke Lucaciú Petre monopol-igazgató lesz, kit Iliescu ur

a produktív ipar és tisztességes kereskedelem zálogüzleteken nevelt sovinszta reprezentánsa fog helyettesíteni Kolozsvár székhellyel.

Nagyváradai iparosok temetkezési egyesülete egyedik halottja. Felhívjuk egyesületünk tagjait, hogy Eber Béla ipariskolai rajztanár tagunk elhalálozott, ennek következtében esedékessé vált 10 lei járulék, minden egyes tag által az egyesület pénztárába befizetendő. Az elnökség.

A cipész iparosok záróvizsgája. E hó 2-án tartották meg a tanfolyam látogatói záróvizsgájukat, melyen szép eredményeket értek el és tanújelét adták Nagyvárad fejlett cipész iparának. Az alkalmából elhatározták, hogy f. hó 6-án, azaz vasárnap este 9 órakor a Rózsabokor külön termében búcsúestélyt rendeznek. A résztvevni szándékozók jelentkezzenek a Favorit cipőüzletben, vagy pedig Szabó Sándornál, Damjanics-utca 28. szám alatt.

Csizmadia iparosok közgyűlése. Felkérjük az összes csizmadia iparosokat, hogy f. hó 6-án, azaz vasárnap d. e. 10 órakor a Menház könyvtárfi helyiségben Cuza Voda (Szacsavay) utca 8 szám alatt pontosan és teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

A bőripari munkaadók szindikátussának gyűlései. Felkérjük az Ipartestület kötelekebe tartozó bőripari munkaadókat, hogy f. hó 6-án, azaz vasárnap d. e. 9 órakor igen fontos ügyben választmányi ülésre, 10 órakor pedig taggyűlésre tekintettel a fontos tárgysorozatra lehetőleg pontosan és teljes számban az Ipartestület Kőri helyiségében megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

KEPES ELEK
 orvosi kötszersz, Sas-passage 20.
 Saját készítményű
sérvkötők, haskötők
 gumiharisnyuk, speciális
 kötszerek, női és férfi övszerek.

Tudatjuk, hogy társultunk s modernül berendezett
uriszabó üzletünkkel
 a Bulw. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut.)
 Pénzárca-templom polojában úgy
 angol, mint más külföldi szövetekkel felszerelve
megnyitottuk.
 Árunk olcsók! Részlet-osztály!
Darabont és Szikszay

ACSAY uriszabó Str. Sztaroveszky-u. 11. Elsőrendű uriruhákat készít

Mozgalom Erdély ipariskoláinak megmentésére

A nagyváradai iparostanonc és ipariskolák tanulói egyhanguan tiltakoztak a kormánytól az ipariskolák elhanyagolása ellen. Elhatározták, hogy feliratban hívják fel a kormány figyelmét az iparoktatás fontosságára s kéri, hogy az erdélyi ipariskolák megsemmisítése helyett a Regában is állítsanak fel ipariskolákat. Felemlítik az elmúlt iskolai év végén rendezett kiállítások eredményeit, amelyet nem szabad sülyeszteni, hanem emelni kötelessége minden kormányzatnak. A nagyváradai ipariskolai tanítók ezzel a felirattal erőlyes megmozdulásra készíti a gondolkodó iparostársadalmat s az iparoktatás tényezőit az, hogy a közoktatásiügyi miniszter legutóbbi rendeletében teljesen megfeledezett az ipariskolákról. Előre látható, hogy ha az ipariskolai, iparostanonc-iskolai tanárok mozgalmának eredménytelen maradna a kormány előtt, az erdélyi ipar ahelyett, hogy fejlődne, amelyhez nagy hivatottsága van, elveszítheti eddigi kitartó szorgalommal elért eredményeit, jó hírnevét s termelőképességét.

A nagyváradiktól kiindult mozgalom előrelátóan egy táborba fogja tömöríteni Erdély iparoságát.

A betörők klubja

Irta HENRY A. HERRING

13

I. kötet.

Negyed kilenc lett. A hinduk már a kertben voltak. A helyzet kezdett kétségbeesőbb lenni. A bitangok minden pillanatban benn lehetnek a kérdéses szobában.

Ah! Végre mozgás támadt. A vendégek elhaladtak az ajtó mellett, lármájuk elhangzott. Minden elcsendesült.

Nyolc óra már 19 perccel elmúlt; Travers nem habozott tovább. Szétsapta felöltőjét és cölinderével kezében, — mintha egy kívülről éppen bejövő vendég volna, — kinyitotta az ajtót.

Senkit sem látott. Gyorsan keresztezte a hallt és nesztelenül felfutott a lépcsőn. Az emeleten egy szobaleány jött vele szemközt, ki őt bizonyára a vendégek egyikének tartotta.

Egyenesen végig sietett a hosszú korridoron s aztán balra befordult. Megnyomta az ajtó patent závarját, mint ahogy azt Mary annak idején megmutatta és belépett. A szoba sötét volt, világosságot gyujtott és körülnézett, hogy itt van-e már a hindu. Nem, egyedül volt és a gyöngy még a helyén volt.

A szoba teljesen butorozatlan volt, csak a közepén állott az Agni hatalmas bálványának másolata. Az isten, méltóságát teljesen maga alá keresztetett lábakkal ült trónusán és ijesztően félelmetes volt. Szemeinek tekintete kővé dermedtette a szemlélőt. Balszeme márványból ki-metszve, a jobb pedig egy kőből, mely értékes volt, mint egy fejedelem váltságdíja és világhírű, mint az Agni fekete gyöngye. A bálvány lábai előtt két óriási kandeláber állott a földön. Travers meggyújtotta mindkettőnek a lángját.

Aztán gyorsan a bálványhoz lépett s megragadta annak bal kezét. A kézen megnyomta a negyedik ujj körmét, mire a jobb szem héjja fel-emelkedett s az egész csodálatos kő láthatóvá vált. Travers gyorsan kivette a gyöngyöt, lenyomta a bálvány szemhéját és zsákmányát zsebébe sülyesztette.

A tett sikerült, — de mi volt ez?! Ha! Az ablak alatt neszt hallatszott. A hindu megérkezett. A hindu, aki egy fél perccel „verve volt”.

Travers az ajtó felé fordult, de hirtelen el-lenállhatatlan kíváncsiság ragadta meg, hogy a dráma végét láthassa; átosont tehát a másik ablakhoz és elrejtőzött a függöny mögött.

Alulról halk fütty hallatszott. Micsoda szármarságot követett el! A babun meglátta a függöny lebbenését, mely alakját a fény előterében kiemelte és most figyelmezteti barátját. Az utóbbi azonban nem törődött vele, valószínűleg

tul izgatott volt, vagy talán nem is hallotta társa jeladását.

A hindu halkán kinyitotta az ablakot és belépett a szobába. Majdnem teljesen meztelen volt és tagjai olajos fényben csillogtak, mint a bronz. Egy lépést tett előre és feszülten nézett az isten arcába. Aztán kétségbeesett kiáltást hallatott. A kő, melyért 5000 mértföldet utazott, nem volt a helyén. A tettet nem tudta végrehajtani, tehát ki volt tasztva kasztjából és sohasem térhetett többé vissza. Sohasem láthatja többé a hazáját és kedveseit! A súlyos csapás alatt, mint egy öntudatlan tömeg, rogyott a földre.

Percek teltek el és Travers nyugtalanul mozgott a függöny mögött. Hangok hallatszottak a kertből és közelgő léptek zaja a korridor felől. Valaki felszakitotta az ajtót és Lord Illingworth revolverrel kezében berohant. Strathpeffer herceg néhány vendéggel és inassal követte. A hindu tompán meredt rájuk, de nem mozdult. Azonnal megragadták.

— A gyöngy! — hol a gyöngy?! — kiáltott rá Lord Illingworth.

A hindu nem válaszolt.

Lord Illingworth az üres szemüregre mutatott és ismételte a kérdést, de a hindu csak a fejét rázta.

— Kutassátok át! — parancsolta a lord. Gondosan végig kutatták, de természetesen semmit se találtak.

Lord Illingworth menydörgésszerűen ordított rá:

— Hol van a gyöngy? — de a hindu ismét csak a fejét rázta.

— Hozzátok ide a másikat, — mondta lord Illingworth.

A babun két lovász őrizete alatt, tompán és lesújtva belépett. Egy inas, téli ruhával és egy selyemkalappal a karján követte.

— Kérdez meg, hogy mit csinált a gyöngygyel? — mondta a lord.

Ramma Lal megkérdezte.

— Nincs nálam, mikor idejöttem, már nem volt itt.

A babun lefordította a választ Lord Illingworthnak.

(Folyt. köv.)

=====

A szépség forrása

AGI szappan.
c r e m.
pouder

Számos elismerő levél bizonyítja a készítmények csodás hatását. Kapható minden gyógyszeriarban és drogériában és a megyei főraktárban.

Farkas István „Apolító” drogéria

Újjáalakítom

régi rossz borkabátját. — Új borkabátok legolcsóbban **Fuchs** bórúrhakészítő-nél, Strada Baross 7. szám.

ÉRTESÍTÉS

Uri szabóságomat egy a mai kornak megfelelő RUHATITIVÁ és JAVITOVAL kibővítettem, ahol is bármilyen elhanyagolt ruhák felelősség mellett OLCSON és SZAKSZERŰEN KITSZ.

TITIVA, JAVITVA és azután pontosan házhoz szállítva lesznek

FELVEVO ÜZLETEK

Strada Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 17. szám Mandel, Unirii (Szent László)-tér 5.

A Nagyváradai Bőröndáru és Táskagyár

Oradea-Mare, Strada Cuza Voda (v. Szacsavay-utca) 18. szám alatti gyári helyiségében az összes

gyártmányait
detailban is engros gyári
árban árusítja

regie felszámítása nélkül

A garantált vulkán fibre bőrönd

50 55 60 65 70

342 396 630 703 750 8

Éhgyomorra fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle

Igmándi keserűviz

Az IGMANDI nem tévesztendő össze másfajta keserűvizzel

jó étvágyat, kellemes közérzetet és munkakedvet biztosít

Legelőcsobban fest, tisztít
 kézelőket, legszebben **mos és vasal**
László
 ke Ionescu (Mörös-utca) 1. szám
 zőrepület, Bulev. Reg. Ferdinand

Vörösréz
inkafőző üstöket
 raktárról azonnal szállít, meg-
 rendelésre rövid idő alatt mas-
 siv anyagból készít

Stein Odön
 Oradea-Mare, Calea Victoriei
 (Kolozsvári-u.) 33.

**ott lekvár-, mosóüstök meg-
 ésre azonnal készülnek!**
 Kedvező fizetési feltételek

arményiné és Róth Olga
 onjában Str. Vlahuța (Szt. János-u.) 7.
 agy raklár külföldi modell kalapokból.
 k gyorsan és julányosan készülnek.

Uj
OSRAM
 lámpák

Uj világítórót
 Javított fényhatás
 Tetszetős cseppalak

ÓZEKE
 kettős rendszer, Wenzky gyártmány
 8 éves, teljesen felszerelve

hner József
 , Bégsajbbsor 79. Telefon: 21-02.

imzést, tamburlozást
 elsőrendű bécsi munkaerővel ju-
 tányosan vállalunk.

RVÁTNÉ és FENYVESNE
 munkafizlet, Str. Teatrului (Színház-u.) 4.

ANDRÁSSY
 -Mare, Str. Vlahuța (Szent János-utca) No. 6.

Szücs
 és szörme üzletében
 a legújabb divatu szörmek, boék, bundák,
 sport-kabátok, méret után a
 olcsóbban készülnek

Bangó tanintézet

Budapest IX., Ráday-utca 14.
 szám. Teljes anyagi garancia
 mellett készít elő magánvizs-
 gákra, érettségire vizékieket is.

**Legelőnyösebb
 bevásárlási forrás
 MEZEY**

JÁNOS és Tsa

régi, jóhírnévű
 ínszer és csemege kereskedése
 át van helyezve régi helyéről
 amely
 Plaja Unirii és Str. Alexandri volt Szent László
 tér és Teleky-utca sarkáról, ugyanazon ház
 Teleky-utcai kaputuli részébe.
 Üzletünket berendezve friss és jó árukkal
 dusan felszerelve

**működésünket újból
 megkezdjük**

kérjük a n. é. közönség és t. vevőink b. láto-
 gatását, garantáljuk a legolcsóbb napi árakat.
1 kg. kristály cukor 20 lei.
1 kg. kocka cukor 31 lei.
 Tisztelettel
Mezey János és Társa
 Oradea-Mare.

NAGY SZARAZ, FÖLDSZINTES
GYÁRHELYISÉGET
KERES
DELIKÁN MILL
BORITEKGYAR
 STRADA CASAPIEI (MESZAROS-UTCA)

Bőrszék gyáramban
 különféle finom butorok minden árban kaphatók

Steiner butorgyáros

Oradea-Mare, Strada Avram Iancu (volt Kossuth Lajos-utca) 1. szám

**Repatriáló
 okmányok**

Magyarországra való költözéshez nem szükségesek.
 Szállítás magyar vagonokba egész a rendeltetési helyig
 vagy kocikkal Biharkeresztesig. Darab áruként is.
Korhny Dzső, szállító
 Strada Oltenia (volt Csengery-utca) 7. szám alatt.

A kolozsvári Czell sörfőzde világos „URSUS” söre a
 közönség legkedveltebb itala. Össze nem tévesztendő más
 gyártmányu „CZELL” elnevezésű sörökkel, mert **csak az**

„URSUS”

elnevezésű sör az eredeti és közkedvelt,
Kolozsvári-Monostori sör!

Die Echtheit des Inhalts
 garantiert
 der Chemiker
 F. B. Z.
 S. Kar. Domela

E peccsétleggyel
 kella valódi „Bayer” fele
 aspirin-tabletta minden
 doboznak ellátva lenni.
 Ulasiton vissza minden
 csomagolást, melyen ez
 ismertetőjel nincs.

Aspirin tabletta
 felülmúlhatatlan
 fej- és fogfájásnál
 neuralgiánál – reumánál
 náiheláz és influenzánál
 meghűléseknél.

ASPIRIN 0,5

Rimanóczy
 Műbátor és Parkettgyár R.-T. Str. Clujului 117.
 TELEFON 2-79 sz.
 Irodabútorok, műbátorok I. és II. oszt. par-
 ketták. Fenyő és tölgy fűrészáruk. Bervágás
 gatteren. Mindennemű ládát, összeszege-
 zett és szétszedett részekben megrendelésre
 azonnal szállítunk.

gyógyszertárakban, Drogeriákban és
 illatszertárakban KERJÜNK

DRUSSEL
 PARIS
 féle
HYACINTH
 FOG
 PASZTÁT

FORGATÁR: **LONY LÉBOVITZ**
 ORADEA-MARE GOGA-u.9

**Apróhirdetés egy
szó ára 4 Lei. vas-
tag betűvel 8 Lei.
legkisebb hirdetés
10 szóig 40 Lei.**

Levelezés

Hölgyek! Szeretném ha Önök személyesen meggyőződne arról, hogy milyen szép **divatszövetek, posztók, selymek, bársonyok és belésárak** szerzhettek be **olcsóbban** mint bárhol a **Plața Regina Maria** (Bémer-ter) **KERTÉSZ** Reklam női divatruházában. — E cég a tisztviselőknek is a bevásárlási forrása.

Oktatás

Zander (gyógygimn.)-intézet Str. Printul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 10. 3222

Zongorát tanítók kezdőknek, ugyanott gyakorolni is lehet. Cím a kiadóban. 3174H

Ellátás

Orvos családja központban külön szobában, belőle nyíló fürdőszoba használatával teljes ellátást két középiskolai tanulóknak. — Külön kívánatra francia, német nyelv és zongoratanítás ugyanott. Cím a kiadóhivatalban. 2208

Iskolás leány vagy fiút uticisálád elvállal. Zongora és fürdőszoba használatával. Cím: Str. Aurel Vlaicu 53. földszint jobb. 3260H

Teljes ellátás iskolás leány vagy fiú gyermek részére. Zongora. Francia—német tanítás. Kuratli tanár. Str. Calvin 1. (Ügyvédi kamara). 3261H

Teljes ellátás uriháználkét ügyosztára részére. Külön szoba, fürdőszoba, zongora. Cím Hegedűs Hirliapiródban. 3266H

Iskolásleány vagy fiút központban fürdőszobával uticisálád elvállal. Cím a kiadóban. 3268

Két iskolás gyermeket teljes ellátásra elfogad fürdőszoba használatával izr. urinó. Str. Cuză Vodă (Szacsavay-utca) 66. 3248

Uri családhoz középiskolai tanuló teljes ellátásra felvétetik. Külön kívánatra klasszikus és modern nyelvekben tanulás és zongora használatával. Cím a Hegedűs Hirliapiródban. 3235H

Lakás

Autórozott szobáját csekély közvetítési díjért kiadja dr. Farkas dr. Bárdos irodá. 3237

Egy szoba, konyha, mellékhelyiségekkel, butorral, vagy anélkül, lelépéssel átadó. Str. Porumbelului (Galamb-utca) 11. 3233H

Keresek magas lépés és nagy házban ellenében 3 szobás modern lakást, lehetőleg közel a Piața M. Viteazul (Nagyipiac-terhez). Cím a Hegedűs Hirliapiródban. 3264H

Bőrkeziyük megérkeztek. Klein Sándor és Tsa, Ciorogariu (Uri)-u. 1.

Egy szoba, konyha és mellékhelyiségekkel álló lakást keresek az Egyesülési-ter közelében. Címeket a Sonnenfeld nyomda portájához kérek. Ny.

Magas bérért keresek 3-4 szobás modern lakást, esetleg butorozottat. Pelican boritékgár, Str. Pictorial Grigorescu (Mészáros-utca) No. 4.

24 óra alatt elintézem átadót, csere- vagy kiadólakását. Piața Reg. Maria (Bémer-ter) közelében 4 szobás modern lakás berendezéssel együtt átadó. Irodahelyiségek, kalapszalón a központban átadók. Dr. Petrică, Str. Nicolae Zsiga Nr. 38. (Lukács György-utca) 3257

Különbejárású utcai butorozott szoba garcon emberrel teljes ellátással azonnal kiadó vagy két nagyobb diágy gyermeknek. Str. D. Tichindeal (Fürdő-utca) 6. sz. 3253

Központban egy vagy két irodának alkalmas helyiséget keresek. Amíg utódi. 3271H

Alkalmazás

Intelligentes deutsches Fräulein mit gute Referenzen wird zu ein 11 jähriges Mädchen gesucht. Kun. Oradea-Mare Strada Aurel Vlaicu (Vámház-utca) 51. 3218M

Munkásnők és tanulósnők felvételnek Pelikan boritékgárba. Strada Pictorial Grigorescu (Mészáros-utca) No. 4.

Cipő, kalap és uridivat szakmában komoly szakember, jó eladó, alkalmazást keres. Cím Hegedűs Hirliapiródban. 3211H

Megbízható mindenkes keresetük azonnalra. Cím: Kovács, Str. Axente Xever (Bémer-utca) 5. — Ugyanott egy barkaros Singer-gép eladó.

Irodába ajánlkozik posta tisztviselő, ki 2 évig ügyvédi irodába és 7 évig postakézeltető volt, gépirásban, pontos pénzkézeltetésben, irodai teendőkben jó jártassággal bír. Román nyelvet is bírja. — Szíves ajánlatokat kér a Nagyvárad kiadóba „Megbízható” jellegre.

Suche eine verlässliche weib zu drei Kinder morden am 7 ten Monatg Str. Rimanöczyi 7. Parter vom 10—12, Nachmittag 3—5. 3263

Házikisasszonyt ki könyvebb házi munkát vállal keresek. Cím: Hegedűs Hirliapiródban. 3258

Tanult molnárokat keres Léderer Kálmán malom. — Jelentkezni lehet a malomtelepen. 3246

Elsőrendű fehérnemű varrónót keres Illésné, Püspök-fürdőben. 3259

Csemegesajtók elárúsításához Erdély és Biharmegye minden nagyobb helyiségebe ügynököket keresünk jó jövedelemre. Fürdőgazdaság Corund Jud. Odorheiu. 3251

Mindenes szakácsnőt keresek. — Jelentkezni Sas szálloda, II. emelet, 28. szoba. 3244

Ügyes fiatal leány vagy fiú fűszerüzletbe felvétetik. Str. Denusianu (Jókai Mór utca) 6. 3245

Intelligensebb nőt keresek, ki háztartásomat vezethet és 10 éves kislányomra felügyelne. Strada Alexandri (Teleki-utca) 33. Gremperger.

Szép kereset mellett felvesszünk **perfect románul** beszélő, jó megjelenésű egyénelt ösmert és közkedvelt termékeink eladására a Regátban való utazás céljából csakis jó beszélő képességgel bíró kaulóval rendelkező egyénelt jöhetnek figyelembe. Hadirokkantak, özvegyek előnyben. Bővebb felvilágosítást ad Ormay, Str. Dim. Cantemir (Beóthy Ödön-utca) 31. 3234H

Szakképzett földmőrlő, aki vámm- és kereskedelmi örülésben járatos, kerestetik. Csak teljesen szakképzett molnárokat ajánlatot kérem „Gözmalom” jellegre kiadóba. 3224

Életrős fiatal ember bármely munkát létminimumért elvállal. Címét kér a kiadóhivatalba. 3270

Ápolónót keresek orvosi rendelőbe. Cím: Hegedűs Hirliapiródban. 3265

Adás-Vételei

Eladó 296 beköltözhető ház, szőlők, földek, lakások, butorozott szobák. — Weisz Gizi, Str. Matei Basarab (Nyomda-utca) 4. 3164

Ebédülő kredenc, márvány lapos és felelő jó állapotban eladó. Cím Str. Orfinaratului (Árvaház-utca) 1. 3239

IVÁN JÁNOS

vasöntöde és gazdasági gépgyára ORADEA-MARE, Calea Decebal (Vitéz-utca) 34

vas- és fém öntéséseket vállalja

Raktáron nagymennyiségű különböző százelekos csapágym.

Eladó kiadó, csere lakását 24 óra alatt elintézem. Weisz Gizi str. Matei Basarab (Nyomda-utca) 4. 3165

Keresek egy szőlőt vagy bérbe vagy felelő, esetleg csak a lakoházat bérbe. — Cím a kiadóba. 3269

3 drb gyönyörű antik gobelin, 1 méter hosszú és 30—60 cm széles, eladó. Str. Plevnei (Timár-utca) 8. sz. 3207

Eladók: kredenz, feiler, íróasztal, 2 könyvszekrény, körfűrészek, dekupírfűrészek, faesztergató, csiszológép (cipőgyártáshoz, famunkálatokhoz), porszívóhajtó ventilátor, transmissziók, munkaszelepek, műhely dobkályha. Strada Denusianu (Jókai-utca) 12. sz., kapuval szemben. 3086

Egy farkaskutya eladó. Str. Gen. Holban (Széles-utca) 5. sz. 3221

Eladó 410 magán, bér és kisebb házak 30,000-tól 8,000,000-ig. Házhelyek szőlők, földbirtokok. Toma Józsefnél 9—12-ig, 3—6-ig Str. Tache Ionescu (Körös-utca) 3227H

Üzleti helyiség a központban borbély- és manikűr üzletnek, irodának alkalmas, minimális lépés mellett átadó. Dr. Farkas és Dr. Bárdos iroda közvetíti. 3236

Vámmalmot haszonbérbe keresek. Kálnoky István, Ceica vizimalom. Jud. Bihor 3254

Szép magánház 3 tágas beköltözhető szobával és mellékhelyiségekkel, virágos, gazdasági- és honyhakkelt 260 ezer lejért. Magánházak a központban modern lakással és nagy telekkel igen kedvező áron eladók. Dr. Petrică, Str. Nicolae Jiga (Lukács György-utca) 38. 3255

Sürgösen eladó 3 szobás elfoglalható magánház. Str. A. D. Xenopol (Lakatos-utca) 12. 3262

Haszonbérbe adó kettőszobás konyhás lakás. Butorozott szoba barmkör kapható. Wertheim cassa, zongora, gyalupad olcsón eladó. Vértess villa. Strada Cogelniceanu 16. 3252

Suterin helyiség gyárnak, műhelynek, raktárnak alkalmas forgalmas helyen kiadó. Cím a kiadóban. 3268

Francia könyveket megvelelre keresek. Cím Hegedűs Hirliapiródban. 3144H

Perzsa szőnyegek, argament, smyrna nagy választékban igen olcsón. Antik és legmodernebb butorok és teljes lakberendezés. Selyem függönyök, ágylakarok stb. óriási választékban. Velencei tükör, bronzszobrok. Dr. Petrică, Str. Nicolae Jiga No. 38. (Lukács György-utca) 3256

Eladó Str. Ep. Ciorogariu (Uri-utca) elején 3 szobás beköltözhető, istálló építésre alkalmas udvarral 400 ezer. Weisz Gizi, Str. Matei Basarab (Nyomda-utca) 4. 3243

Eladó házak vannak. 4 szobás, fürdőszobás magánház istállósval 380,000 Leier. Egy kétszobás, három egy szobás új ház 350,000 Leier, stb. Bármilyen megbízást elfogad öv. Zilahy Gyuláné ügynősege Str. Miron Pompiliu (Alapi-utca) 1. sz. 3249

Elköltözés miatt eladó egy pár farkaskutya, másfél évesek (him és nőstény), egy kölk kutyaival együtt. Ertekezni 12—3 óra közt Str. Gen. Berthelot 2, vagy 6—9 Palace kavéház. Martinescu L. 2250

Eladó Szalontán Aradi-ut 66. számú ház vendéglővel, teljes berendezéssel együtt. Ertekezni lehet. ugyanott. 3200

Karikahajós varrógép, teljesen új, eladó. Str. Vlahuta (Szent János-utca) 10. Ny. 3241

Egy háromszáz holdas birtok haszonbérbe kiadó. Ertekezhetni dr. Rocsin György ügyvédnél Parcul Principalea Ileana (Bunyitay-liget utca) 6. 3241

Zongora, rövid, fekete eladó vagy bérbeadó. Str. Plevnei (Timár-utca) 10. 3240

Eladó gazdálkodónak vagy péknek való magánház nagy telekkel, kerttel sütőke-mencével azonnal beköltözhető háromszobás lakással. Ertekezhetni. Kortsmáros Lászlónál, Str. I. C. Bratianu 22. (Szaniszló-utca) 3274

Eladó központban szép uriház kitűnő karban háromszobás és egy kétszobás lakással. Háromszobás lakás mellékhelyiségekkel elfoglalható. Ertekezhetni Kortsmáros Lászlónál Str. I. C. Bratianu 22. (Szaniszló-utca) 3273

Eladó 5 hold szőlő (betiltetve három hold) jó lakással, vinccellérakással, istállósval, kuttal, kaszálóval váradi határban. Ertekezhetni Kortsmáros Lászlónál, Str. I. C. Bratianu 22. (Szaniszló-utca) 3275

Alapítottott 1906

Lelkiismeretes szolid kiszolgálás

Megérkeztek az összes őszi újdonságok

KLEIN ÖDÖN

céghez, Viteazul (Nagyipiac)-ter 14. Harmati fűszeressel szemben.

Gyönyörű választék férfi és női kabát kelmékben, Schröl, Liliom Herm. Pollák vásznak, paplan, ágymadrac, harisnyák és rövidárak. **Női kabát már 1000** leitől

Alapítottott 1906

Lelkiismeretes szolid kiszolgálás